

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2014/15:35

Onsdagen den 13 maj

§ 1 Utrikes frågor – försvar

Försvarsminister Peter Hultqvist

**Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för utrikes frågor
– försvar den 18 november 2014**

Återrapport från informellt ministermöte den 18–19 februari 2015

**Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
utrikes frågor – försvar den 18 maj 2015**

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Härmed förklarar jag EU-nämndens sammanträde öppnat och hälsar försvarsministern med medarbetare välkomna.

Vi börjar med att fråga om det finns något att återrapportera muntligt från mötet den 18 november 2014 och det informella ministermötet den 18–19 februari, alltså utöver de skriftliga återrapporterna.

Anf. 2 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Tack för möjligheten att komma hit och redogöra för mötena! Vid mötet FAC – försvar den 18 november var det tre olika teman. Det första gällde militära GSFP-insatser, det andra gällde säkerhetssituationen i EU:s bredare grannskap och det tredje gällde uppföljningen av slutsatserna från Europeiska rådet i december 2013 om den gemensamma säkerhets- och försvarspolitikens inför mötet i Europeiska rådet i juni i år.

Mötet var det första i försvarsministerformat för EU:s nya höga representant för utrikes- och säkerhetsfrågor, Federica Mogherini. Vid mötet närvarade även EU:s utvecklingskommissionär samt Natos generalsekreterare. Han deltog när mötet behandlade militära GSFP-insatser och säkerhetsläget i EU:s bredare grannskap.

I korthet tänkte jag återge vad som diskuterades vid varje session på FAC – försvar.

Både Natos generalsekreterare och den höga representanten framhöll vikten av goda relationer och samarbete med Nato i insatsområden. Chefen för EU:s militära kommitté presenterade de fem militära GSFP-insatserna som genomförs – EU Navfor Atalanta och EUTM Somalia på Afrikas horn, EUTM Mali, EUFOR RCA i Centralafrikanska republiken och Eufor Althea i Bosnien och Hercegovina. I den efterföljande diskussionen gav de medlemsstater som begärde ordet sitt stöd till insatsverk-

samheten. I Sveriges inlägg informerades om Sveriges kommande bidrag i operation Atalanta och förberedelserna för NBG.

Vid andra sessionen, säkerhetssituationen i EU:s bredare grannskap, underströk höga representanten att inget grannskap är viktigare än något annat och att EU inte kan prioritera mellan kriserna. Flera kriser måste alltså hanteras samtidigt. Den efterföljande diskussionen kom i stort att präglas av situationen i Ukraina och det ryska agerandet men också av kriserna i EU:s södra grannskap och av hotet från ISIL samt risken att kriser sprider sig till andra områden, till exempel Libyen.

Den tredje sessionen var en lunchdiskussion om uppföljning av slutsatserna från Europeiska rådet 2013 och en diskussion om ett kommande mötet i Europeiska rådet i juni. Vid mötet välkomnades ett antal framsteg som gjorts inom den fastställda färdplanen för uppföljning av slutsatserna från Europeiska rådets möte 2013. Inriktningen från 2013 bekräftades, och viss inriktning avser strukturerna för tiden fram till Europeiska rådets möte i juni. FAC – försvar i november förra året inkluderade bland annat antagande av policydokument gällande långsiktigt försvarssamarbete och cyberförsvar.

I samband med FAC hölls även styrelsemöte för Europeiska försvarsbyrån, EDA. Edas styrelsemöte fokuserade på uppföljningen av Europeiska rådet gällande de frågor som ligger inom EDA:s ansvarsområde, det vill säga framför allt förmåge- och industrifrågor. Vi diskuterade också tillsättandet av ny chef för EDA. Många medlemsstater framhöll att processen måste vara öppen och transparent. Det var alltså mötet den 18 november.

Ska jag gå vidare till återrapport från mötet i Riga den 18–19 februari?

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Vi kan väl höra om det finns några frågor om mötet i Riga eller kommentarer till mötet den 18 november. Ingen begär ordet. Vi klarar oss med de skriftliga redogörelser vi fått.

Vi går till dagordningen för det kommande mötet. Dagordningspunkt 1 gäller militära GSFP-insatser och säkerhetsläget inom det vidare grannskapet.

Anf. 4 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

FAC – försvar den 18 maj är ett rådsmöte som genomförs i försvarsministerformat men också i utrikes- och försvarsministerformat, alltså både och. De punkter jag kommer att redogöra för gäller försvarsministerformatet, det vill säga militära GSFP-insatser samt säkerhetssituationen i EU:s bredare grannskap; den senare genomförs gemensamt av utrikes- och försvarsministrarna.

Natos generalsekreterare kommer att närvara. De fem operationer som pågår är EU Navfor Atalanta, EUTM Somalia, EUTM Mali, EUMAM RCA i Centralafrikanska republiken och Eufor Althea i Bosnien och Hercegovina.

Sverige har brett engagemang i Somalia inom både den militära och den civila sektorn. Operation Atalanta utgör en viktig del av EU:s och

Sveriges breda engagemang för Somalias utveckling. Framsteg har gjorts avseende förmågan att bekämpa sjöröveri i Adenviken tack vare den internationella militära närvaron och rederiernas säkerhetsåtgärder. Jag kan understryka att där verkligen har hänt saker i positiv mening.

Sverige har deltagit med marina resurser till insatsen 2008, 2010, 2013 och mellan februari och maj i år. Bidraget har bestått av styrkechef och ett styrkehögkvarter, två helikoptrar och två stridsbåtar. Det svenska bidraget har under insatsen varit baserat ombord på ett nederländskt fartyg och avslutats den 6 maj.

Sverige har även deltagit med personal och ett sjöövervakningsflygplan från Kustbevakningen under två fyramånadersperioder 2010 och 2013.

EU Training Mission Somalia stöder den somaliska armén genom utbildning och rådgivning. Sverige har deltagit i EUTM Somalia från start, och bidraget består för närvarande av stabsofficerare och utbildare. Bidraget är en del i det breda svenska engagemang på Afrikas horn.

EU Training Mission Mali är en icke-exekutiv kapacitetsbyggande insats till stöd för den maliska armén. Insatsen stöder både utbildning och rådgivning. Sverige har deltagit i insatsen sedan 2013 med utbildare samt en stabsofficer. Sverige bidrar även till FN:s insats i Mali, MINUSMA.

I mars 2015 avslutades EU:s militära insats i Centralafrikanska republiken, EUFOR RCA, och ersattes av rådgivningsinsatsen EUMAM RCA, vilken ska stödja Centralafrikanska republiken med kapacitetsuppbyggande av landets försvarsmakt. Sverige bidrog med strategiskt transportflyg och stabsofficerare till den nu avslutade EUFOR RCA och deltar med stabsofficerare i EUMAM RCA.

EUFOR Althea har pågått i Bosnien och Hercegovina sedan 2004. Huvudmålet för operation Althea är att stödja Bosnien och Hercegovinas ansträngningar att upprätthålla lag och ordning samt bidra till utveckling av landets säkerhetssektor. Sverige bidrar i insatsen med två stabsofficerare.

Sverige har ramnationsansvar för den nordiska stridsgruppen, NBG, som står i beredskap under första halvåret 2015 inom ramen för EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik. Förutom Sverige deltar Estland, Finland, Lettland, Irland, Litauen och Norge. Det svenska bidraget är 1 900 officerare och soldater.

Anf. 5 KARIN ENSTRÖM (M):

Ordförande! Tack, försvarsministern, för redovisningen! Jag har först en synpunkt på underlaget. Jag tror att det hade varit bra för nämnden att få lite mer omfattande bakgrundsinformation till de olika insatserna. Även om de inte är nya är underlaget ganska magert. Det är ett medskick.

Det andra jag vill ta upp är hur regeringen ser på de olika insatserna. Under nästa punkt blir det en stor övergripande diskussion om hela den gemensamma försvars- och säkerhetspolitiken, medan den här punkten, som jag förstått det, är en diskussion om insatserna. Förväntas det förslag på vad man är beredd att stödja i fortsättningen eller är det mer fråga om en orientering?

Det som står i regeringens ståndpunkt är inte särskilt omfattande. Det konkreta är att regeringen tycker att Sverige, om jag förstått det rätt, ska fortsätta att bidra till EUTM i Mali. Hur ser deltagandet ut i övrigt? Hur ser det ut med mandatet? Eftersom det är en diskussionspunkt fattas det inte beslut, men förväntas respektive medlemsstat ändå tala om vad man är beredd att bidra med i fortsättningen?

Anf. 6 ORDFÖRANDEN:

Som ett förtydligande kan jag nämna att kansliet bidragit med en del länkar med bakgrundsinformation, som komplement. Vi har försökt ge nämndens ledamöter den servicen. Men jag förstår att uppmaningen var riktad till regeringen.

Anf. 7 JULIA KRONLID (SD):

Ordförande! Tack så mycket, försvarsministern! Vi vill framföra en synpunkt och kanske utveckla en avvikande mening lite mer i nästa punkt.

Vi har väl inte motsatt oss de här insatserna i sak, men när det gäller internationella insatser förordar vi rent principiellt att de ska vara FN-ledda. Hur ser det ut med fortsatt FN-mandat för den här utbildningsinsatsen EUTM? Det är någonstans grundförutsättningen för att vi ska ställa oss bakom en insats.

Vad gäller Atalanta har vi varit för det hela tiden. Det är alltså mer av en synpunkt.

Anf. 8 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Vi deltar i insatser som så att säga ligger i linje med den internationella folkrätten. Det handlar om FN-beslut, det handlar om olika typer av EU-insatser, det handlar om inbjudningar från olika länder som eftersöker vårt mandat. Det grundar sig på att om vi ser att det stämmer överens med internationell folkrätt så deltar vi.

Sedan är det ju så att alla dessa insatser bekräftas i olika typer av beslut i de officiella organ i Sverige där de ska beslutas. Det som sägs i dessa beslut är liksom det som gäller för vårt engagemang. Är det sedan så att vi ska gå vidare eller förlänga insatser för vi upp frågan till nytt beslut.

Vi sköter alltså detta enligt det regelverk som finns. Alla diskussioner som förs i de här internationella sammanhangen förutsätter ju att de återförsäkras i nationella beslut som riksdagens partier eller regeringen står bakom.

På den här typen av möten blir det orienteringar som sedan förutsätter att man, om det är så att det ska ske förnyelse av insatser, nya insatser eller utveckling av insatser, fattar nationella beslut om så krävs.

Jag har därför inte bilden av att vi sitter och ger hintar om någonting som vi i nästa steg inte har förankrat, utan allt förutsätter den förankringen och återkopplingen.

Var det någon fråga jag hade missat?

Anf. 9 ORDFÖRANDEN:

Det var frågan från Sverigedemokraterna om FN-mandaten för de olika insatserna.

2014/15:35

13 maj

Anf. 10 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Det är så här att training missions inte behöver ha FN-mandat. Det folkrättsliga stödet för de aktuella utbildningsinsatserna utgörs av inbjudan av värdlandet i fråga.

Anf. 11 FREDRIK MALM (FP):

Tack så mycket för genomgången! Vi har en fråga om den insats som Sverige inte deltar i, nämligen den i CAR, Centralafrikanska republiken. När den är uppe för diskussion, sker det någon förändring där som gör att det kan komma upp på bordet att även Sverige kan delta eller bidra på något sätt? Precis som regeringen nämner nämns också Sahel och inte bara Mali så stabiliteten i CAR är förstås väldigt viktig för hela den regionen.

Anf. 12 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Jag träffade i går en officer från Sverige som nyligen hade hemkommit från just den här operationen, och vad jag förstår har vi två stabsofficerare närvarande i det sammanhanget.

Anf. 13 ORDFÖRANDEN:

Julia Kronlid, hur blir det? Vill Sverigedemokraterna ha en avvikande mening här eller nöjer ni er med svaret från försvarsministern?

Anf. 14 JULIA KRONLID (SD):

Jag kan nöja mig med svaret i det här fallet så utvecklar vi mer i nästa punkt.

Anf. 15 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns stöd för regeringens inriktning i denna fråga.

§ 2 Utrikes frågor – försvar samt Utrikes frågor

Utrikesminister Margot Wallström

Försvarsminister Peter Hultqvist

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för utrikes frågor den 18 maj 2015

Anf. 16 ORDFÖRANDEN:

Vi välkomnar utrikesministern och medarbetare.

Vi har alltså kommit till dagordningspunkt 2, och det även på EU-nivå eftersom det är ett gemensamt möte med utrikes- och försvarsministrarna. Det gäller säkerhetsläget i EU:s bredare grannskap.

Anf. 17 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr ordförande! Ärade ledamöter! Eftersom detta handlar om säkerhetssituationen i EU:s bredare grannskap kanske jag bara ska göra en kort inledning och så får vi höra om försvarsministern vill komma in efteråt.

Jag tänkte att vi först ska rikta blicken mot öst och sedan mot syd, för att säga någonting som en inledning till det här ämnet.

Tittar vi österut är eskaleringen av striderna i östra Ukraina förstås en källa till stor oro. Här fortsätter striderna längst separationslinjen och i synnerhet på vissa platser: öster om Mariupol, Sjyrokyn, nordväst om Donetsk och norr om Luhansk, och det är tydligt att de ryskstödda så kallade separatisterna är ansvariga för de grövre brotten mot vapenvilan, även om annat påstås i retoriken. Det är samtidigt tydligt att Ryssland fortsätter att stödja de här separatisterna med införsel av materiel inklusive tunga vapen och militär personal.

Trots dessa brott mot vapenvilan anser vi att överenskommelsen i Minsk från den 12 februari fortfarande är vår bästa chans till en fredlig lösning på konflikten. För att nu behålla trycket på Ryssland att genomföra Minsköverenskommelsen i sin helhet är det nödvändigt att förlänga de ekonomiska sanktionerna mot Ryssland, och det var bra att detta fastslogs också vid Europeiska rådets möte i mars. Regeringen arbetar för att det här politiska ställningstagandet ska genomföras. Som ni vet löper de ekonomiska sanktionerna ut den 31 juli, och för en förlängning krävs det enighet bland EU:s medlemsstater.

Den andra punkten här är vikten av fortsatt ekonomiskt och politiskt stöd till Ukraina. Politiskt tillhör Sverige en av de starkaste rösterna inom EU för stöd till Ukrainas rätt att göra sina egna utrikespolitiska val, liksom att dämpa effekten i Ukraina av den pågående aggressionen.

Av den anledningen har Sverige också tillsammans med Polen och Danmark kallat till ett vängruppsmöte för Ukraina i Bryssel innan FAC på måndag. Dit är också Ukrainas utrikesminister Klimkin inbjuden. Detta ska läggas till de 25 miljoner euro i årligt stöd till Ukraina som regeringen har beslutat om för övergripande reformer och modernisering i Ukraina och det räntesubventionerade lån om 100 miljoner dollar som Sverige har erbjudit Ukraina. Dessutom vet ni att den humanitära situat-

ionen i östra Ukraina är akut. Hittills har Sverige beslutat om ett humanitärt stöd motsvarande 9,2 miljoner euro.

I går berättade jag också att vi har svarat på en förfrågan från Ukrainas inrikesminister Avakov om 1 miljon svenska kronor för vård av skadade soldater och också civila genom organisationen National Defense Foundation. Genom detta bidrag tycker vi också att vi visar vår solidaritet med Ukraina. Vi reducerar konsekvenserna av kriget och hjälper till att mildra det mänskliga lidandet.

Så ser situationen ut just nu. Det är oroväckande med denna ständiga tillförsel av materiel och personal och dessutom stridigheter och dödande som fortsätter, om än på en något lägre nivå än när det var som mest intensivt.

Om vi riktar blicken mot syd är det så klart så att utmaningarna i vårt sydliga grannskap inte är mindre allvarliga. De har också väldigt påtagliga och praktiska konsekvenser för Europas säkerhet. Sveriges och övriga EU:s aktiva deltagande i koalitionen som verkar mot Isil är ju ett svar på det konkreta hot som Isil utgör just nu i regionen och också här i Europa. Nu gäller det att EU och alla medlemsländer utnyttjar och utvecklar alla säkerhetspolitiska, utrikespolitiska och andra politiska instrument som vi har till vårt gemensamma förfogande.

Den pågående flyktingtragedin i Medelhavet är ett annat exempel på en utmaning som kräver att vi kalibrerar oss och samordnar oss över många politikområden. Det här får vi anledning att återkomma till snart på dagordningen, och jag kan gå igenom lite mera om vad det handlar om. Men passiviteten är definitivt inte ett handlingsalternativ när flyktingar och migranter leds i döden av hänsynslösa människosmugglare. Det är vår utgångspunkt.

Vi ska också komma ihåg att grundorsakerna till att så många människor söker sig till vårt land som flyktingar är en svår politisk situation i många länder. Det är fattigdom, det är krig och konflikter, det är extremismen som breder ut sig som är grundorsaker till det här lidandet och till att vi också sätts under väldigt hård press. Aldrig sedan andra världskriget har vi haft så många människor på flykt i världen – mer än 50 miljoner. Jag tror att 52 miljoner var den senaste siffran jag såg. I dag får vi både informationen direkt och också omedelbart konsekvenser för våra egna samhällssystem och vår egen förmåga att samordna oss och ta politisk handling.

Så ser det ut, och så ser några av utmaningarna ut. Vill man prata i en mycket bredare kontext om säkerhetspolitik är det allt från klimatförändringar till pandemier som sätter tryck på våra samhällssystem.

Anf. 18 ORDFÖRANDEN:

Vill försvarsministern lägga till någonting?

Anf. 19 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Det kommer naturligtvis att föras en bredare diskussion om säkerhetssituationen, precis som utrikesministern säger. Där är det viktigt att konstatera att den verksamhet som Ryssland bedriver i sammanhanget, med den annektering som har skett av Krim, med inblandningen i

Ukraina, med den press man utövar mot de baltiska republikerna och med den ökade övningsverksamheten i vårt närområde, naturligtvis utgör ett stort problem och där vissa ingredienser, som annekteringen av Krim, också är brott mot internationell lag och folkrätt.

Det gör att läget är väldigt speciellt och att det är väldigt viktigt att EU:s olika länder håller ihop och har en gemensam linje och att man ser till att sanktionspolitiken utvecklas och fungerar.

Jag vill väldigt hårt understryka vikten av behovet av enighet i position mot Ryssland och i stödet till Ukraina. Den europeiska säkerhetsordningen bygger ju på en värdegrund som handlar om respekt för internationell rätt, demokrati och mänskliga rättigheter, och den måste vi värna.

Det är klart att det här omvärldsläget också har påverkat vår försvars- och säkerhetspolitik. Därför är jag glad för att vi nu har en bred uppgörelse med ett antal partier i riksdagen som kommer att leda till resurstillskott och en stärkt militär förmåga.

Vid sidan av vår militära förmåga är politiska, diplomatiska och ekonomiska medel viktiga instrument för att värna säkerheten i vårt närområde. Då välkomnar vi de återförsäkringsgarantier som USA och Nato har vidtagit till stöd för europeisk säkerhet. Vi sätter stor vikt på närvaron i Östersjöområdet och överväger fortlöpande olika sätt att öka vår militära närvaro, på egen hand och tillsammans med andra.

EU bör arbeta för att stärka den transatlantiska länken och säkerställa USA:s fortsatta närvaro i Europa. För att uppnå detta krävs att EU:s medlemsstater tar ansvar genom att satsa ytterligare resurser på sitt eget försvar. Sverige har i den senaste försvarspolitiska överenskommelsen bidragit till att ta sin del av ett ansvar.

Vi välkomnar också det EU-samarbete som finns för att motverka Isil, som är kopplat till utvecklingen i Syrien och Irak genom att stoppa finansiering och utländska terroriststridande samt försöka motverka radikaliserings till våldsbejakande extremism, i linje med den säkerhetsrådsresolution som finns.

Anf. 20 PETER JEPPSSON (S):

Ordförande! Tack, utrikesministern och försvarsministern! Jag vill börja med att säga att jag helt håller med och instämmer i den beskrivning som ges avseende Ukraina och det allvarliga läget, som jag menar är en eskalering som är oerhört allvarlig och där vi egentligen inte vet utgången. Det viktiga är som sagt att EU-länderna kan hålla ihop och att vi får en förnyad enighet i EU i fråga om sanktionerna. Går det att ge någon liten fingervisning om hur det hela kommer att se ut? När det blir dags för beslut, vilka signaler kommer då från olika EU-länder? Vi vet att några har varit så att säga i obalans när det gäller fortsatta ekonomiska sanktioner. Det finns väl ett tryck på de länderna från ett visst håll om att skapa oenighet inom EU. Men går det att göra en bedömning av eller en fingervisning om hur det hela kommer att landa?

Anf. 21 FREDRIK MALM (FP):

Ordförande! Tack, statsråden, för föredragningarna! Jag har två frågor. Den första rör sista stycket i regeringens ståndpunkt. Där resonerar

man om att bekämpa människosmugglare i regionen med tanke på förlisningarna av båtar i Medelhavet och en positiv utveckling i Libyen. Sedan talar man om eventuella framtida insatser. Detta är lite oklart. Syftar det på en internationell, FN-mandaterad insats för stabilitet i Libyen, eller åsyftas någon sorts EU-insats mot smugglarnätverken? Det är ju lite olika saker.

En internationell insats är något betydligt större med tanke på tidigare resolutioner, nr 1970, 1973 och så vidare. Hur ställer sig regeringen om det kommer en förfrågan till Sverige om att delta i något sådant? Det är det ena.

Det andra gäller Syrien och Irak. Jag upplever att det i ståndpunkten som rör Syrien och Irak blir aningen snävt när fokus enbart riktas på att motverka Isil. Det finns två tänkbara riskscenarier här. Det ena är när den stora attacken mot Mosul inleds. Det har tidigare talats om att det kommer att ske till hösten. Nu har man sett uttalanden om att det kan ske i närtid. Det andra är att man märker att kriget i Syrien nu kryper allt närmare Damaskus och gränserna till Libanon. Det innebär att två stora befolkningscentrum riskerar att bli destabiliserade. De ligger i anslutning till de stora flyktmottagarområdena, som dessutom är mest sårbara, nämligen Libanon och Kurdistanregionen i Irak. På något sätt kommer det att adressera frågor som också har koppling till försvars- och säkerhetspolitiken för EU, dels med koalitionen insatser i Irak och frontlinjen mot IS där, dels kommer sannolikt frågan upp om ett ytterligare stärkt stöd till Libanons militära kapacitet att skydda sina gränser och kunna stå emot. Rebellaktiviteten och Hizbullahs aktivitet växer och har gjort så de senaste månaderna.

Jag skulle bara som ett medskick till regeringen framhålla att man måste bredda detta och att den svenska ståndpunkten också bör inbegripa riskscenarierna, alltså vad som händer om det verkligen exploderar i Mosul eller Damaskus, för då kommer vi att se syndafloden in till grannområdena.

Sedan var det den konkreta frågan jag ställde nyss om Libyen.

Anf. 22 KARIN ENSTRÖM (M):

Ordförande! Tack för föredragningarna! Det är mycket som är bra i regeringens ståndpunkt. Det är tydliga besked, och man håller fast vid den politik som har drivits både nu under hösten och våren liksom tidigare av den förra regeringen. Jag har ett medskick och en fråga till utrikesministern.

Stödet till Ukraina är bra. Jag håller med om utrikesministerns beskrivning av de ryska aktiviteterna i östra Ukraina, men jag är också oroad över att reformtakten i Ukraina är för långsam. De får mycket stöd. Vi ger både pengar och annat bistånd. Kan utrikesministern säga något om sin bedömning: gör ukrainarna själva det de behöver, eller är de av olika skäl inte rätt rustade för att samtidigt – vilket är en utmaning – genomföra politiska, helt nödvändiga reformer för att få ordning på sitt eget land samtidigt som det sker mycket oroande aktivitet och stridigheter inne i Ukraina fortfarande?

Anf. 23 JULIA KRONLID (SD):

Herr ordförande! Tack, utrikesministern och försvarsministern, för genomgången! Vad gäller Ryssland och Ukraina kan vi bara instämma i regeringens kraftiga kritik av Ryssland och stödet för Ukraina, men jag kan också instämma i att det är viktigt att följa upp att det stöd vi ger till Ukraina också ger resultat, så att de viktiga reformer som behövs också sker.

När det gäller kampen mot Isil tycker vi att Sverige borde driva på för ytterligare åtgärder för att stoppa terrorresor, bland annat med tydligare konsekvenser för dem som reser. Vi har ett antal gånger framfört våra ståndpunkter om bland annat indraget medborgarskap och utvisning.

Regeringen säger att man välkomnar EU-samarbetet, men vad är regeringens ståndpunkt när det gäller vad mer som borde göras för att stoppa terrorresor? Min uppfattning är att regeringen för Sveriges del inte har tagit sitt ansvar här.

Vad gäller flyktingsituationen på Medelhavet skulle jag vilja utveckla mitt resonemang lite mer sedan, under punkt 4, när vi mer specifikt talar om detta, men jag skulle ändå vilja framhålla att det är av oerhörd vikt att regeringen inom EU driver frågan att vi inte ska uppmuntra människosmuggling, vilket jag anser är fallet i dag när det faktiskt är fler flyktingar som får uppehållstillstånd och har kommit den olagliga vägen än det är som kommer genom kvotflyktingssystemet. Det är mycket viktigt att man prioriterar kvotflyktingar, för de kommer en säker och laglig väg, och stoppar de illegala vägarna.

När det gäller försvarspolitik kan jag inte hålla med om att Sverige har tagit sin del av ansvaret vad gäller resurser till försvaret. Där skulle vi vilja se mycket kraftfullare öknings, särskilt med tanke på de höga ambitioner som regeringen har när det gäller att delta i internationella insatser. Det medför kostnader, och då måste också försvaret kompenseras.

Slutligen har jag en fråga liknande Fredrik Malms, angående skrivelsen om Libyen. Vad åsyftas där, och om det handlar om en internationell insats är det ett absolut krav från oss att det ska ha ett FN-mandat i ryggen. Vi skulle helst vilja se en FN-ledd insats.

Jag vet att utrikesministern värnar FN och vill stärka Sveriges FN-politik. Hur ser utrikesministern och försvarsministern på detta – skulle ni föredra en EU-ledd insats eller en FN-ledd insats i Libyen om det skulle bli aktuellt?

Anf. 24 EMMA WALLRUP (V):

Jag vill också tacka försvarsministern och utrikesministern för föredragningen. Vi i Vänsterpartiet anser att det finns en problematisk mening i regeringens ståndpunkt, och det är just meningen om att EU bör arbeta för att stärka den transatlantiska länken och säkerställa USA:s fortsatta närvaro i Europa. Vi tycker att det är problematiskt om vi knyts ytterligare till Nato eftersom det undergräver vår militära alliansfrihet. Vi skulle snarare välkomna USA:s minskade militära närvaro i Europa, för vi tror att vi behöver avrustning och avspänning i Europa. Just därför vill vi anmäla avvikande mening när det gäller detta.

När det gäller Isil vill jag bara påpeka att samtidigt som man jobbar med de strategier man nu jobbar med behöver man också arbeta med att bygga ett förtroende gentemot väst i Mellanöstern. Det som har skett på grund av oljeintressen och olika militära intressen där väst har blandat sig i har undergrävt förtroendet kraftigt. Det gör att Isil har det lättare att rekrytera. Det måste finnas strategier att, samtidigt som man jobbar som man gör nu, också arbeta för att bygga förtroende. Den meningen anser jag är viktig.

Anf. 25 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Ordförande! Jag tackar försvars- och utrikesministrarna för genomgången. Det blir en del frågor. De här frågorna har inte tagits upp i utrikesutskottet, vad jag förstår, och vi har inte fått alla svar, förstod jag på vår ledamot där.

I det stora hela är detta bra. Det handlar om att behålla trycket på Ryssland, som utrikesministern nämner. Sanktionerna kvarstår, vilket är mycket bra. Stöd till skadade är något som jag har tagit upp tidigare. Jag tycker att det är bra att det finns med, liksom ekonomiskt stöd till Ukraina och annat stöd för Ukrainas säkerhet på olika sätt.

Något jag kan fundera lite över är att migrationsfrågan när det gäller Ukraina inte kommer upp. Ser man till migrationsflödena till Sverige kan man se att migrationen från Ukraina ökar med flera hundra procent, även om nivåerna är låga. Jag förstår att diskussionen om detta har börjat inom EU. Det är ju över 1 miljon internflyktingar i Ukraina. Man kan väl inte vänta att de flesta kommer till Sverige, men det är ändå en fråga som kan beröra olika EU-länder. Jag har en fråga till utrikesministern om hon har någon kommentar till detta.

Under punkten om Isil talar man om att stoppa finansieringen av utländska terrorstridande. Jag kan tycka att det saknas ett ansvarsutkrävande av Gulfländerna och att man kanske borde adressera källorna till finansieringen. Vi vet att det är både enskilda personer och stater involverade. Detta med ansvarsutkrävande och med en dialog med till exempel Arabförbundet eller andra länder som kan vara involverade är något som jag saknar i ståndpunkten. Kanske utrikesministern kan kommentera det.

I det sista stycket skriver man att regeringen välkomnar diskussionen om EU:s gemensamma ansvar för att bistå nödställda på Medelhavet och så vidare. Detta får kanske komma upp i den senare diskussionen om migrationsflöden, för det är en diskussion där det saknas sådana inlägg som jag skulle vilja ha. Men jag kanske kan återkomma och baka in det som handlar om vad vi ska tycka om situationen på Medelhavet i en senare diskussion.

Anf. 26 ORDFÖRANDEN:

Vi kan vara överens om att om vi formulerar en mening här är vi inte bundna av den när vi ska ta en bredare och djupare diskussion på just det temat. Så kan vi väl säga.

Anf. 28 ORDFÖRANDEN:

Jag har också satt upp mig själv på talarlistan. I dessa dagar är det riskabelt att använda liknelser, men jag provar på en. Det är viktigt att EU:s utrikespolitik inte fastnar i brandkårsuttryckningar utan att vi också har ett brandsäkerhetsverk. Med detta menar jag att när det är så många akuta krishärdar omkring oss är det lätt att man sätter fokus på det och tappar möjligheterna till en långsiktig planering för att undvika framtida konflikter.

Ett exempel jag har är FN:s lilla, lilla avdelning som analyserar livsmedelspriser och därmed ofta kan förutsäga olika konflikter, uppror och problem. Man vet att det kommer konflikter vid stigande livsmedelspriser. Det är viktigt att ha resurser att hantera olika civila insatser innan detta leder till akuta kriser, och det är viktigt att det arbetet fortskrider i grannskapspolitiken så att vi kan hindra att ytterligare nya konflikter uppstår nästa vecka, nästa månad och nästa år.

Även om vi nu har så mycket på dagordningen som är problem är det ännu viktigare att just nu även bibehålla insatserna för att undvika framtida problem och bygga verktyg för att bättre analysera uppkommande problem beroende på ekonomiska, sociala och demokratiska faktorer så att vi kan vara förberedda att hindra nästa kris.

Ni får själva välja vem som ska svara – utrikesministern eller försvarsministern.

Anf. 29 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr ordförande! Tack för de frågor som har ställts! Vi försöker att dela på det hela så att vi täcker så mycket som möjligt av era spörsmål.

Det man kan konstatera först och främst, Peter Jeppsson, är att den situation som vi nu har är att Europeiska rådet har uttalat att existerande sanktioner mot Ryssland ska förlängas till dess att Minsköverenskommelsen är genomförd till fullo. Det är klart att vi ser fram mot det riktiga beslutet om detta.

>>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

>>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

>>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

Fredrik Malm! Jag tror att det är jättebra, om ordföranden tycker så, att vi kan samla ihop detta och ha en samlad debatt om migrationsfrågan. Vi kan återkomma till den och sätta in den i ett större sammanhang. Men det du pekar på är otroligt viktigt när det gäller vår analys av Isil och situationen i Syrien och Irak. Här måste man på samma sätt arbeta på flera parallella spår. Det handlar både om att vi jobbar för en politisk lösning på alla sätt och vis och att vi ger stöd till dem som nu försöker med den typen av insatser för att hitta politiska och diplomatiska vägar framåt.

Det krävs också att vi jobbar med det humanitära stödet och, förstås, att vi har en beredskap för vad som kan komma. Det handlar alltid om exakt hur man rustar sig på bästa sätt. Det gäller bara att man har bra

intelligence och bra underrättelser om vad som pågår på marken och att vi försöker hjälpa till överallt där vi kan.

Förutom det humanitära stödet och flyktingmottagandet har vi nu överlämnat en proposition till riksdagen för en svensk rådgivnings- och utbildningsinsats. Det kan förstås försvarsminister Peter Hultqvist säga mer om. Även om det inte är en jättestor insats är det en markering från vår sida att vi är beredda att vända på alla stenar.

Vad ska man säga om reformtakten i Ukraina? Detta är förstås inte någon lätt situation för Ukraina heller. Det handlar både om kapaciteten och om det politiska läget i Ukraina. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Det är klart att vi uppmuntrar en ambitiös reformpolitik. Det är det som statsministern nyligen talade med president Porosjenko om. Det handlar framför allt om att bekämpa korruptionen, för om man inte gör det kommer man aldrig heller att attrahera investerare att komma till landet. Vi har klart för oss vad som måste ske, och man måste öka takten.

Samtidigt har de genomfört viktiga åtgärder som att höja gaspriset och försöka hitta en väg framåt med mer av sunda ekonomiska drivkrafter och marknadskrafter som är viktiga i Ukraina. Det här är ett gemensamt krav från EU-länderna, kan man säga. I alla politiska kontakter är detta den uppmuntran och det krav som vi ställer på Ukraina och på Ukrainas regering.

Försvarsministern kanske kan säga något mer om detta, men vi är nog överens om att vi inte anser att det är moget för att gå in med en FN-insats i Libyen ännu. Det handlar om att förutsättningarna ska finnas där för att kunna formulera ett mandat som är vettigt och att hitta en bra insats, om det nu är från EU eller från FN. Vi föredrar förstås en FN-ledd insats; det skulle vara bra med en sådan i Libyen. Men då måste läget på marken vara sådant att det blir meningsfullt och att det går att hitta ett bra och avgränsat mandat som är vettigt också för FN.

Man räknar med att det finns över en miljon internflyktingar. Det är klart att också detta är någonting som är viktigt att hålla ögonen på. Det ingår i hela vår politik som handlar om att ta hand om flyktingar. Det tycker jag är ett viktigt påpekande, som jag gärna tar med mig.

Det talas om långsiktigheten och detta att kunna göra mer för att förhindra katastrofsituationer eller väldigt dramatiska situationer. Det är lätt att bli cynisk när det gäller EU:s förmåga att inte bara reagera på kaos och katastrofer utan att orka tänka långsiktigt. Det är också därför vi har en diskussion om en strategi – att formulera en ny strategi som handlar om det säkerhetspolitiska och utrikespolitiska läget. Det är inte alls så dumt, men det handlar alltid om hur man får igång mekanismerna och hur man använder alla de instrument som vi har.

Jag kan bara hålla med ordföranden om vad han säger. Jag tycker att det är helt riktigt. Men jag har alldeles för ofta under min tid som kommissionär sett att det är först efter en rejäl kris eller katastrof som det verkligen händer någonting. Är inte migrationsfrågan ett exempel på att det skulle behöva gå så här långt? Detta har vi diskuterat i årtal. Vi har ambitiösa program, vi har olika kommissioner och vi har också beslut i

2014/15:35

13 maj

Anf. 30 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Det pågår nu en planering för en eventuell GSFP-insats i Medelhavet inom ramen för EU. Insatsen i Medelhavet är riktad mot att bekämpa människosmugglare. Detta är någonting som vi välkomnar – möjligheten att bistå nödställda i Medelhavet och att bekämpa människosmugglare i regionen. Det handlar också om att stötta en positiv utveckling i Libyen.

Däremot handlar det inte om att man har öppnat för något slags insats på Libyens fastland. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Synpunkterna när det gäller situationen i Mellanöstern, Libanon och olika grupperingar som är involverade i konflikten är sådant som vi får ta till oss och värdera. Det är sådant som värderas kontinuerligt och hela tiden. Vi får uppdateringar, och man får titta på hur man utvecklar strategier.

Det vi har gjort konkret från svensk sida är, som ni vet, att vi för fram ett svenskt militärt bidrag på 35 utbildade rådgivare, som kan gå upp till 120 om det skulle visa sig behövas i något läge. Det är ett bidrag i koalitionen med 60 länder. Här går vi från bara humanitär insats till att även öppna en militär del i sammanhanget.

När det gäller Isil och vår uppföljning här hemma vill jag bara säga att man inte ska förringa de insatser som säkerhetspolisen gör i sammanhanget och den uppföljning och det arbete som de gör i förhållande till dem man kallar för resande i sammanhanget – sådana som deltar i denna typ av verksamhet. Där ingår naturligtvis ett samarbete med säkerhetspolis i andra länder. Här pågår hela tiden ett kontinuerligt och dagligt arbete; det vill jag understryka. Det har också en europeisk bäring.

Vikten av den transatlantiska länken är fastslagen både i Försvarsberedningen och i inriktningspropositionen. Det är också en viktig del i EU:s arbete, som vi ser det. Det som är viktigt att markera är att vi behöver ha en amerikansk närvaro i Europa och även i Baltikum för att kunna balansera upp den situation som råder i dag. Så ser det ut. Sedan kan man ha olika uppfattningar om detta, och det har vi.

Anf. 31 JULIA KRONLID (SD):

Jag vill bara förtydliga att det jag framförde var en avvikande mening. Jag är lite ny här.

Anf. 32 ORDFÖRANDEN:

Det tar vi till protokollet; det är ingen fara.

Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med en avvikande mening avseende det som lästes upp från Vänsterpartiet och en avvikande mening från Sverigedemokraterna som är oliklydande.

Vi går vidare till dagordningspunkt 3, Förberedelser inför Europeiska rådet om GSFP.

Anf. 33 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Ordförande! Tack för tillfället att kort, tänkte jag, redogöra för arbetet i utrikesrådet den 18 maj med förberedelser för Europeiska rådets möte om den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik och försvarsfrågor!

Regeringen välkomnar de framsteg som har gjorts i implementeringen av slutsatserna från Europeiska rådets möte i december avseende utvecklingen av GSFP, alltså förmågor, materiel, forskning och industri. Avsikten vid utrikesrådet är att ta fram slutsatser. Förhoppningsvis kan medlemsländerna nu komma överens om slutsatser baserade på det reviderade utkast som EU-nämnden har fått för kännedom. Jag hoppas att det är cirkulerat.

Anf. 34 ORDFÖRANDEN:

Jag kan bekräfta att vi har det dokument som är daterat den 12 maj och är 13 sidor långt. Det är det som ligger i de röda mapparna. För er som är nya i nämnden och som inte är här så ofta kan jag tala om att dessa alltså ska ligga kvar på bordet efter sammanträdet. Det är den kategori av hemlig handling vi har.

Anf. 35 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Diskussionerna sker ju i en kontext av de allvarliga kriserna och säkerhetshoten i vårt närområde och av de fortsatta finansiella utmaningarna inom EU. Den centrala frågan är huruvida vår gemensamma säkerhets- och försvarspolitik är anpassad för att hantera dagens utmaningar såsom – som jag nämnde tidigare – krisen i Ukraina och i södra grannskapet eller om det är några kvalitativa steg som bör tas för att nå dit. Vi har en väldigt viktig roll att bidra till fred och säkerhet i synnerhet med förmågan att använda alla de olika instrument som finns för krishantering.

Det har i diskussionerna varit viktigt att slå fast EU:s nyckelroll för att bemöta de globala utmaningar och hot som vi står inför liksom vikten av fortsatt utveckling av EU:s unika förmåga till multidimensionell krishantering, inklusive GSFP. Den civila krishanteringen ges stort utrymme i dessa slutsatser, och Sverige har varit mycket aktivt för att förstärka skrivningarna om de civila delarna.

Regeringen verkar för att EU ska förbättra utveckling, tillgänglighet och generering av civila resurser. EU måste se över de prioriterade områden – alltså polis, skydd av civila, stärkande av rättsstaten och civil administration – som Europeiska rådet beslutade om när civil GSFP lanserades i Feira år 2000. Det är ett tillfälle att ta ett helhetsgrepp om civil krishantering och bättre anpassa den till behoven. Vi tycker att råds-slutsatserna på ett bra sätt omfattar också dessa frågor.

För Sveriges del är det särskilt positivt att den samlade ansatsen lyfts fram redan i de första paragraferna i slutsatserna. Den samlade ansatsen som kallas Comprehensive approach är ju något som gör EU helt unikt och som Sverige vill se omsatt i praktiken i krishanteringen och självfallet också på övriga politikområden för att man ska få synergieffekter.

Det är också särskilt positivt för Sverige som länge har drivit detta att det finns bra skrivningar om tillämpning i GSFP-insatser av säkerhetsrådsresolution 1325 om kvinnor i krig och konflikt. Slutsatserna välkomnar också Mogherinis utfästelse att utse en hög funktion med ansvar för dessa frågor. Det ser vi som en seger faktiskt, för det är en fråga som vi har drivit fram.

Vidare ges också den höga representanten och vice ordföranden ett stöd för arbetet med den strategiska översynen. Där har vi också varit drivande för att bredda synen på globala problem, utmaningar och möjligheterna för unionen. Det finns en förväntan om att Europeiska rådet vid junimötet ska ge en fortsatt inriktning för arbetet.

Eftersom förhandlingarna pågår är det osäkert hur skrivningarna slutgiltigt kommer att bli, men det finns en text om krishanteringskoncept för militär GSFP-insats för att störa människosmugglarnätverken. Detta diskuterades ju i linje med mötet med Europeiska rådet i april. Vi återkommer i så fall till det på en särskild punkt där vi kan ta det samlat.

Det är viktigt att EU skapar närmare band med FN – fred och säkerhet – liksom med det östliga partnerskapet och med regionala organisationer i Afrika. Det har vi också fått stort stöd för. EU har förstås också en viktig relation till Nato.

Bland andra frågor som uppmärksammas och där medlemsstaterna har goda diskussioner kan jag nämna samverkan mellan inre och externa säkerhetsfrågor, i hanteringen av bland annat terrorism och organiserad brottslighet och hur EU kan finna vägar till en mer effektiv och flexibel användning av EU:s stridsgrupper samtidigt som partnerskapsländernas engagemang i EU:s stridsgrupper uppmuntras.

Övergripande: Till sist fastslås det att medlemsstaternas försvars- och krishanteringsförmågor kan utvecklas och därigenom bidra till ett starkare försvar i Europa och till GSFP. Som ni ser av underlaget är den nedre delen av slutsatserna ganska teknisk och berör i huvudsak försvarsministrarnas område, så det tänker jag inte kommentera här.

Anf. 36 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Det som rör oss finns ju med i handlingarna som är utskickade. Jag förutsätter att det är föredraget på det sättet.

Anf. 37 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Tack så jättemycket för föredragningen!

Jag antar att den här diskussionen utgår ifrån det papper som kommissionen lade fram för något år sedan och som även lady Ashton lade fram om hur vi ska utveckla EU:s försvars- och säkerhetspolitik för framtiden. Det blev en första diskussion i december 2013, och sedan skulle man jobba fram förslag till sommaren 2015.

Jag hade kanske förväntat mig att det skulle föras mer diskussion om vilka förmågor vi förväntas samarbeta om. Vad har vi för förväntningar om hur vi ska samarbeta om materiel och så vidare? Jag uppfattar att det i princip inte finns någonting som vi egentligen kan ta ställning till när det gäller de delarna.

Det står här att det har gått ut ett pressmeddelande om att man har brist på basal militär utrustning i olika partnerskapsländer. Då undrar jag hur regeringen ser på vilka försvarsförmågor det är som ska utvecklas.

Under Europeiska rådet står det om prioritering inom tre områden. Den första punkten är att vi ska stärka och utveckla GSFP, vår gemensamma säkerhets- och försvarspolitik. Det är bra.

Den andra punkten är att vi ska förbättra utvecklingen av försvarsförmågor. Där skulle jag vilja veta vad det är för försvarsförmågor som ska utvecklas.

Den tredje punkten står det att vi ska stärka av Europas försvarsindustri. På vilket sätt avser regeringen att Europas försvarsindustri ska stärkas?

Det är mina frågor innan jag kan fatta något beslut. Jag flaggar för en avvikande mening eftersom jag tycker att det är för dålig information. Jag vet inte riktigt vad det är som vi ska fatta beslut om. Är det så här luddigt tycker jag inte att det känns bra.

Anf. 38 ORDFÖRANDEN:

Det som vi fattar beslut om grundar sig givetvis också på det som framförs muntligt av ministrarna här. Det ingår i beslutsunderlaget.

Anf. 39 JULIA KRONLID (SD):

Det här är en väldigt stor och bred fråga. Generellt vill vi påtala att vi naturligtvis ser det som viktigt med samarbete för att lösa gemensamma problem, men vi anser inte att EU kan ha en nyckelroll för att hantera globala kriser och utmaningar. Vi anser fortfarande att det är FN som har den främsta nyckelrollen i att hantera detta. Sedan kan det naturligtvis finnas tillfällen när även europeiska länder bör samarbeta för att hantera gemensamma problem. Men då anser vi att det i första hand ska ske genom mellanstatligt samarbete och att EU inte ska representeras av några byråkrater som inte har demokratisk legitimitet.

När det gäller att hantera organiserad brottslighet och terrorism anser vi att man måste se till grundproblemen med den fria rörligheten. Vi anser att det vore jättebra om man kunde fortsätta att ha fri rörlighet i EU, men med tanke på de problem som finns anser vi, tyvärr, att det är nödvändigt med fungerande gränskontroller, även inom EU, för att kunna hantera situationen.

Jag har under en tidigare punkt framfört vad vi tycker angående kampen mot Isil och resande terrorister.

Vi är kritiska till EU:s stridsgrupper utifrån samma grundprincip, att vi inte anser att EU ska ersätta FN.

När det gäller internationella insatser vill vi helst inte se en gemensam militärmakt i EU. Sverige ska naturligtvis ta sitt ansvar och se till att det tillskjuts resurser till försvaret. Men försvarspolitiken ska i första hand ligga på nationell nivå. Ska vi delta i olika internationella insatser måste man också kompensera för de kostnader som detta innebär.

Vi ser kritiskt på att EU ska bygga upp någon typ av gemensam militär förmåga som i förlängningen skulle kunna utvecklas till en militär allians. Vi anser inte att svenska medborgare har haft möjlighet att ta

ställning till det. Det finns inte någon majoritet bland Sveriges medborgare för att man ska gå med i Nato. Då tror jag inte heller att det finns en majoritet för att bygga upp en militär allians inom EU.

Försvars- och utrikespolitiken bör i första hand hanteras på nationell nivå. Behöver vi hantera globala kriser bör det i första hand gå via FN. Det är alltså en avvikande mening.

Anf. 40 KARIN ENSTRÖM (M):

Herr ordförande! Tack för genomgången!

Det här är ju omfattande, och det är intressant att det europeiska råd som först tog upp detta hölls i december 2013, alltså innan den ryska aggressionen mot Ukraina och det som har hänt där. Det är mycket som har hänt sedan dess och som har koppling direkt till detta område. Det är bra att Europeiska rådet följer upp den frågan i juni.

Min konkreta fråga är: Hur mycket kan ni se att detta skiljer sig från de slutsatser som Europeiska rådet antog i december 2013? Vid en snabb genomläsning upptäckte jag inte minst resonemanget om hybridkrigföring, vilket jag tycker är bra.

Sedan vill jag försäkra mig om att regeringen fortsätter att driva det som vi har drivit tidigare om den europeiska försvarsindustrimarknaden och implementeringen av upphandlingsdirektiven. Sverige bör fortsätta att vara tydligt med att vi vill se en öppnare och mer transparent försvarsupphandlingsmarknad i EU.

Detta är omfattande, och frågan är: Får vi någon ytterligare information eller tas det på ert möte i Europeiska rådet nästa vecka rakt in i slutsatserna?

Anf. 41 ORDFÖRANDEN:

Jag yttrar mig här som miljöpartist.

I regeringens ståndpunkt framgår det att man i de två första strecksatserna tar upp just det civila, vilket jag uppskattar. Det finns med på flera punkter också i dokumentet. Under punkt 10 står det att man efter 15 år äntligen ska bygga upp den kapacitet som vi har utlovat under 15 års tid. Så det välkomnar jag verkligen.

I punkt 17 går man vidare med att lite mer konkret ange hur man vill utveckla det civila, och det är nödvändigt. Vi säger alltid att kriget är sista alternativet, men om man inte har något alternativ blir det plötsligt det första alternativet. Det är viktigt att EU nu tar tag i att länder är beredda att göra resursallokering för det. Man bör berätta vilka resurser man har på det här området så att det också blir ett användbart verktyg för EU.

Jag är också väldigt glad över att resolution 1325 finns med så tydligt. Det är mycket bra.

Mina orospunkter och mina medskick handlar om de punkter där regeringens ståndpunkt inte säger så mycket. Det gäller återrapportering från den 23 april, som vi återkommer till i punkt 4 om återrapportering från den 23 april och vad man menar med de kapaciteter som ska byggas upp enligt artikel 11.

I artikel 16 d talar man om vikten av energieffektivisering. Det är nu i brackets, och då undrar jag: Finns det risk för att den texten stryks eftersom det är brackets – hakparenteser, heter det? Kommer den att finnas kvar?

I artikel 16 g talar EU om sitt cyberförsvarsarbete. Det tycker jag är viktigt. Nyligen hade vi ett direktiv om cybersäkerhet, och det ursprungliga fokuset i det låg alldeles för mycket på militära och avsiktliga mänskliga hot. Men det finns risk för en kollaps av vår kombinerade data- och it-struktur. Den kan slås ut av naturkatastrofer, mänskliga misstag, klantigheter, brist på resiliens. Den risken är faktiskt betydligt större än avsiktliga attacker. Där skulle jag vilja ha ett resonemang om resilienstaget. Det är totalt orimligt när till exempel tågtrafiken i Sverige slås ut för att en källa i Norrköping är översvämmad, och sedan funkar inte stambanan på två dagar. Det finns den typen av brister i gränssnittet mellan it-infrastruktur och vanlig infrastruktur. Man bör ta upp den civila dimensionen så att man inte försvarar sig mot ett hot när ett annat hot kanske är mer överhängande.

Sedan var det artiklarna 26 och 28. Det står att man är glad över att kunna ge av EU:s fondpengar till försvarsindustrin. Hittills har EU varit försiktigt med att finansiera just försvarssatsningar. Jag hoppas att det inte blir något slags indirekt uppbyggnad till att EU ska börja finansiera försvarssatsningar utan att man håller ögonen på det vidare säkerhetstänk och det civila säkerhetstänk i stället för militära satsningar.

Samma sak gäller artikel 28 när man pratar om att det ska finnas en fungerande inre marknad för försvarsmateriel. Då hamnar vi i ett annat problem. Det finns en lång rad lagstiftningar där det i dag finns undantag för försvarsmateriel. Om det i dag ska finnas en helt fri inre marknad för det kommer undantagen att bryta gränser. Jag tänker på ett par exempel som jag kommer ihåg på rak arm.

Det gäller tillsatser i flygbränsle som bara är tillåten i militär användning och inte civilt, vidare färger på stridsvagnar som är giftiga men bara tillåtna militärt och inte civilt. Vidare är det kabelisoleringar i flygplan med mycket persistenta och giftiga kemikalier som inte är tillåtna civilt. Alla de miljöundantag som i dag finns på försvarsmarknaden måste hanteras om det blir ett ökat utbyte av försvarsprodukter.

Anf. 42 FREDRIK MALM (FP):

Ordförande! Jag vill bara på ett generellt plan konstatera att Folkpartiet och jag har motsatt uppfattning till vad vi hörde från Sverigedemokraterna. Den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik är ett av EU:s absolut viktigaste utrikespolitiska instrument. Vi är inte minst positiva till att regeringen i ståndpunkten slår fast att EU har en viktig roll att bidra till fred och säkerhet.

I sak är det så att om man värnar FN-ledda insatser och FN-missioner i världen är Europeiska unionens insatser viktiga för att komplettera dessa. EU-länder deltar militärt på olika håll och med EU-missioner på olika sätt, vilket förstärker FN-insatserna. Vill man ha en FN-vänlig approach och vill stärka FN:s roll i världen är detta viktigt.

Från Folkpartiets sida är vi positiva till detta. Givet situationen i när området, vilket vi har diskuterat tidigare i dag och kommer att diskutera senare i dag, kommer det att bli aktuellt med fler typer av EU-missioner av olika slag för att bidra till stabilitet, säkerhet, utveckling och demokrati.

Anf. 43 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Ordförande! Tack för frågorna! Rena försvarsfrågor och kommentarer lämnar jag till försvarsministern.

Jag konstaterar att det här är ett mellanstatligt samarbete. Hela området handlar om ett mellanstatligt samarbete.

Det är helt riktigt som Karin Enström påpekar att frågan har sitt ursprung i Europeiska rådets sammanträde 2013. Det är en uppföljning. I många av frågorna är det en lång process, och det här är ett steg på vägen. Karin Enström har helt riktigt pekat ut de områden som kan sägas ha tillkommit, förutom den försämrade säkerhetssituationen i vårt närområde. Det handlar om hybrid- och cyberfrågor, resolution 1325 och en rad av de punkter som ni har pekat ut här. Det är viktigt att de förs till i analysen och att man tittar på alla detaljer.

Carl Schlyter är så påläst i framför allt miljöfrågor, och jag kan inte kommentera hur det är med kablar i stridsvagnar ...

Jag förstod att det var en mer generell fråga, men jag tänker mig att det är fråga om en existerande lagstiftning som är viktiga att följa. Man måste förstås lösa alla sådana problem på en marknad. Om små och medelstora företag ska handla med sådana materiel måste de anpassa sig efter lagstiftningen.

Det är en fråga som vi får ta med oss. Det är väl ett bra medskick att titta på, framför allt i fråga om cyberrisker. Det är fråga om resiliens också mot andra hot än de rent militära. Det är ett viktigt medskick.

Punkten 16 d finns kvar, men det pågår förhandlingar. Den står fortfarande inom parentes. Det är oklart hur det kommer att se ut till slut. Frågan håller fortfarande på att diskuteras framför allt i Bryssel.

FN och EU samarbetar. EU spelar redan i dag en otroligt viktig roll som både biståndsgivare och i alla de insatser som EU-länderna gör tillsammans, inte minst de vi kommer till senare, Atalanta och en rad insatser. Precis som försvarsministern har kommenterat tidigare har vi en roll att spela. Oftast kompletterar vi eller fyller i där FN inte är med. Det är viktigt att vi fortsätter att ha den rollen.

Anf. 44 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Först var det frågan om förmågeutveckling. Det är fyra projekt som Europeiska försvarsbyrån har jobbat med, lufttankning, obemannade farkoster, satellitkommunikation och cyberfrågor. Vad det blir av dessa saker beror också på de olika inblandade länderna. Vad är de i slutändan beredda att bidra med? Det är de fyra huvudpunkterna som det handlar om.

I fråga om att stärka försvarsindustrin och den inre marknaden är vår syn att vi måste utgå från att EU:s arbete inom GSFP är ett mellanstatligt

samarbete i grunden, precis som utrikesministern säger. Förmågebehoven utgår från varje enskilt lands bedömning av sina behov.

Inom ramen för strävan att ha något slags marknadssituation finns undantagsmöjligheter. Det regleras i paragraf 346. Det är utifrån den som olika länder definierar sina så kallade väsentliga säkerhetsintressen. Det handlar då inte om kablar och färgsättningar utan det handlar om andra saker, till exempel att Sverige har pekat ut stridsflyget och JAS Gripen-systemet som ett väsentligt säkerhetsintresse samt undervattenssystemen med ubåtarna som ett väsentligt säkerhetsintresse. I inriktningspropositionen skriver vi att det kan finnas anledning att överväga ytterligare frågor, men då handlar det om en helt annan nivå än eventuell färgsättning på stridsvagnar.

Genom att fatta den typen av beslut markerar man att frågan är så pass unik och speciellt anpassad efter det nationella behovet och det enskilda landets förhållanden att den bör undantas från kravbilden. Det innebär att man på det sättet ”committar” sig om att långsiktigt satsa forsknings- och utvecklingsresurser på dessa områden och nå upp till en hög nivå av produktkvalitet. I detta blir det naturligt att koppla ihop med en del exportambitioner. Det bidrar naturligtvis till att få ned styckekostnaden för den svenska Försvarsmakten i sammanhanget. Allt är ytterst relaterat till de nationella behoven.

När man diskuterar frågan om europeisk försvarsindustri måste man se de olika balanspunkterna i upplägget. Ytsiktet i den diskussionen är en fråga om rörlig och fri marknad, men sedan finns många dimensioner där enskilda länder kan hävda nationella hänsynstaganden.

Vi ska veta att den här marknaden inte är helt enkel. De stora industrierna i olika länder har en stark knytning till sina nationella intressen. Det gör att det är oerhört svåra processer där det ibland på ytan sägs saker som i realiteten inte riktigt stämmer med de exakta förhållandena i verkligheten. Det är något man bör ha klart för sig när man hanterar dessa bitar.

Sedan var det frågan om det finns någon ambition att bygga ett gemensamt försvar eller en organisation i Europa. Jag vet att det i teoretisk mening finns personer som hävdar att det ska finnas, men det är inget som vi deltar i eller står bakom eller som skulle vara någon svensk linje i något sammanhang. Farhågor i fråga om den typen av analyser att Sverige ska vara med i något sådant samarbete stämmer inte överens med verkligheten.

Sedan var det cyberfrågorna. Företag, myndigheter och försvarsrelaterade verksamheter är i stort sett dagligen föremål för olika typer av attacker. Här har det härletts att attacker bottnar i utländska tjänsters verksamhet och andra nationers olika verksamheter på området. Det är ingen idyll. Det är viktigt att vi finner system så att vi på olika sätt kan försvara oss. Det är ett arbete som måste ske nationellt och tillsammans med grupper av andra länder, men det kan också ske i en europeisk kontext. Här sker arbetet i många olika dimensioner och delar. Det går inte att här tänka att vi bygger upp ett system för Europa och sedan är det klart. Det fungerar inte så.

2014/15:35

13 maj

Vi säger i inriktningspropositionen att Sverige inte bara ska besitta så kallad defensiv förmåga utan också ha aktiv förmåga att agera i miljöerna om man bedömer att det är nödvändigt.

Även med denna kommentar delar jag uppfattningen om det bredare perspektivet. Det har relevans vid olika naturkatastrofer, mänskliga tillkortakommanden och allt vad det kan vara i sammanhanget. Det krävs en bred syn i frågorna.

Anf. 45 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Om jag har förstått rätt intar ministrarna en allmän hållning. Man avvaktar diskussioner och har inget eget driv i fråga om förmågeutveckling, att se någon typ av förändring gentemot i dag.

När jag läste kommissionens papper 2013 och lady Ashtons papper 2013 uppfattade jag att man menade att det har gjorts så stora neddragningar i försvarsbudgetarna i EU att det råder stora problem i framtiden för EU:s försvar.

Nu har jag bara hunnit skumma igenom punkterna som ligger på bordet, men vad jag förstår hänvisar man till Lissabonfördraget. Man menar antagligen solidaritetsförklaringen. Vad innebär solidaritetsförklaringen när det gäller vad vi vill bidra med och vill samarbeta om?

Jag känner att diskussionen hade behövt vara mycket djupare. Jag uppfattar inte att vi har fått några dokument från rådet eller underlagsmaterial som vi kan ta ställning till. Rådet har sedan december 2013 fram till nu haft tid att ta fram ett diskussionsunderlag. Hur tänker man sig egentligen att det ska se ut?

Jag ser det som står här, och jag har inte så stora invändningar mot den allmänt hållna inriktningen, men jag tycker ändå att det saknas en diskussion om hur vi ska klara av säkerheten i Europa, enligt solidaritetsförklaringen tillsammans.

Jag anser att Sverige har många bra förmågor som vi kan bidra med i enlighet med solidaritetsförklaringen.

Anf. 46 ORDFÖRANDEN:

Jag vill själv återkomma med en sak. Jag kände att mitt medskick blev en aning missförstått.

Många kemikalier och andra farliga ämnen är förbjudna. Sedan har det gjorts ett undantag i EU:s lagstiftning för just försvarsindustrin. Om det finns en inre marknad som hanteras i enlighet med Cassis de Dijon-principen, att något som är tillåtet någonstans ska vara tillåtet överallt, finns det en risk att Sverige genom försvarsmaterielimport får in kemikalier som Sverige generellt har förbjudit utan att göra undantag för försvarsindustrin i Sverige. Då vill jag inte att Sverige bakvägen genom att man hänvisar till inre marknadsregler på försvarsområdet får in dessa kemikalier. Det var min generella poäng. Undantagen i paragraf 346 gäller just väsentliga säkerhetsintressen, inte miljöintressen. I arbetet med att utveckla en inre marknad för försvarsmateriel vill jag säkerställa en möjlighet att fortsätta att hävda förbud av i EU förbjudna ämnen, även om det generellt finns ett undantag för just försvarsmateriel. Landet självt ska få avgöra att undantaget inte ska få tillämpas på försvarsmateriel

även om det blir en inre marknad för försvarsmateriel. Det är den principen jag vill slå ett slag för.

Stridsvagnsfärgen handlar inte bara om färg utan den innehåller nervskadande ämnen som på andra områden är förbjudna. Kabelisoleringen innehåller förbjudna ämnen. Om de hamnar i våra avfallsströmmar försvårar vi avfallshanteringen. Det är den typen av problem som jag vill lyfta upp med mitt inlägg.

Anf. 47 BETTY MALMBERG (M):

Herr ordförande! Jag sitter här och grunnar och har en kort fråga till försvarsministern.

Det står här om satsningen på forskning. Vet försvarsministern huruvida det här kommer att låsa medel från till exempel Horizon 2020 från forsknings- och innovationspropositionen eller om det är nya medel vi talar om? Hur kommer det här att hanteras?

Anf. 48 JULIA KRONLID (SD):

Jag skulle vilja kommentera lite avseende om det är mellanstatligt eller inte.

Visst, jag håller med om att det är mellanstatligt i det avseendet att beslut ska fattas med konsensus vad gäller utrikespolitiken. Men när vi ser att det byggs upp en utrikestjänst, när det finns representanter som inte är folkvalda som ska föra talan i utrikespolitiken, när vi ska ge höga representanten och vicepresidenten i uppdrag att ta fram en bred strategi och när vi enligt Lissabonfördraget är tvungna att förhålla oss till en EU-gemensam linje i säkerhetsrådet om vi tar plats där och en EU-gemensam linje vad gäller framtagandet av till exempel nya millenniemål, då anser jag att vi är på väg bort från en mellanstatlig utrikespolitik.

Anf. 49 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

När det gäller forskningsmedel är det medel som kommissionen förfogar över, så detta kommer inte att låsa några medel inom horisont 2020.

När det gäller förmågeutveckling är det så att man när man gör detta i EU bygger samarbete kring enskilda projekt. Vi deltar från svensk sida där vi bedömer att det finns nytta i det. Vi handlar då utifrån ett mellanstatligt perspektiv. Regeringen har perspektivet att det är ett mellanstatligt samarbete.

Vi bygger inte en federation, om vi ska vara ännu tydligare. Jag vet inte om det är någon som anser att vi ska ha en federation, men det är i alla fall vår grundläggande inställning.

Jag upprepar att det som man inom Europeiska försvarsbyrån har definierat som sina flaggskeppsprojekt är lufttankning och obemannade farkoster, satellitkommunikation och cyberfrågor. Det är de huvudfrågor som man har kommit fram till. Vi har en öppenhet för att intressera oss även för andra projekt i sammanhanget.

Men man ska ha också klart för sig att man måste närma sig den här typen av frågor med viss försiktighet, för här finns det starka nationella och industriella intressen. Vi ska inte agera på ett sådant sätt att vi indi-

rekt försvagar svenska försvarsintressen och försvarsindustriella intressen, utan vi måste agera så att det ger oss positiva effekter. Det är därför jag pekar på vikten av att vi hävdar våra egna säkerhetsintressen.

Det kan vara så här: Om vi har kraft att utveckla kunnskap och bra teknologi, då blir vi intressanta som samarbetspartner för andra länder i både Europa och andra sammanhang. En fokusering på vad vi kan göra av vårt eget är kanske en förutsättning för att kunna vara med på ett konstruktivt sätt i internationella sammanhang.

När man gör sådana här saker tror jag att man måste bygga utifrån den nationella nivån för att hamna rätt på den internationella nivån. Om man bara ser det ovanifrån och säger att nu ska vi göra det här för att vi ska göra det här, då är risken stor att länder som Sverige får avträda en del förmåga och en del kompetens i slutändan.

Däremot är det ju så att om man inom ramen för ett EU-samarbete bestämmer sig för att genomföra en internationell operation som vi deltar i, då får man ta resurser från de olika länderna. I en krisanteringssituation får man samla olika resurser från de olika länderna. Det är väl så man får försöka agera för att ta sig fram i sammanhanget.

Jag vill också markera om jag inte har varit tillräckligt tydlig tidigare att vår regerings linje inte är att bygga upp en EU-försvarsorganisation eller ett EU-försvarshögkvarter och så vidare, utan vi bygger på ett mellanstatligt samarbete där man i olika lägen kollationerar resurser och gör någonting gemensamt. Det bygger på en rätt så realistisk bild av EU-samarbetet. Vi är inte intresserade av att delta i någonting där vi kan tycka att man ideologiserar verkligheten inom EU. Vi har klart och tydligt det nationella perspektivet när vi går in i någonting, så det är ett mellanstatligt samarbete det handlar om.

Man måste dock se EU som en process, och i en process måste man ta hänsyn till de olika ländernas särart för att hamna rätt i slutändan. I det perspektivet är det viktigt att vi agerar utifrån vår särart. Det har varit viktigt, tycker jag, att vi har markerat exempelvis ubåtarna och stridsflyget som nationella säkerhetsintressen. Det har varit viktigt för att positionera oss i det här sammanhanget.

Det kan ju finnas sådana som tycker att det skulle behövas färre tillverkare av stridsflygplan i Europa. Det kan finnas de som tycker att det är just vår tillverkning som borde få stryka på foten. Vi får inte agera så att vi spelar den typen av krafter i händerna.

Anf. 50 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Min poäng är just att Sverige måste vara lite proaktivt för att försvara den industriella bas som vi har. Risken finns vad jag förstår att en del länder som nu funderar på att gå samman gör det och börjar med en typ av samarbete.

Sverige är väl nästan det enda landet som för det första inte har en enbart statlig försvarsindustri och för det andra köper från hyllan. Det är vi väl ett av de få länderna som gör. Vi har alltså lite olika förutsättningar.

Mitt inspel handlade snarare om att vara proaktiv än om att stå för någon EU-armé. Vi ska försvara våra intressen. Det tror jag säkert att

försvarsministern också vill, men risken finns att vi förlorar en chans här eftersom det i de papper som tidigare har legat på bordet fanns en diskussion om att också ge stöd till utveckling av olika förmågor i olika länder. Det blir en intressant diskussion att följa. Jag är bara rädd att vi tappar initiativet och kommer efter.

2014/15:35

13 maj

Anf. 51 JULIA KRONLID (SD):

Nu har försvarsministern på flera punkter varit ganska tydlig med att Sverige inte vill se en EU-försvarsorganisation. Vi ska vara tydliga med det nationella perspektivet och att vi inte vill bygga en federation. Vi ska däremot värna svenska intressen.

Jag önskar inför nästa gång vi behandlar sådana här frågor att sådana formuleringar ska framkomma också i regeringens skriftliga ståndpunkter. Då skulle det bli mycket tydligare.

Anf. 52 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

När det gäller upphandlingsregelverket, köp från hyllan och principerna för detta kanske man måste välja ståndpunkt beroende på hur tidigare regeringar och ens eget parti har agerat i andra sammanhang. Jag känner inte direkt att jag är rätt person att sitta och förklara riskerna med att köpa från hyllan, utan det finns andra som skulle behöva bättre förklara den delen. Jag tycker att det är viktigt att det är ordning på vem som har stått för vad i olika sammanhang.

När det gäller att tappa initiativet: De åtgärder som har vidtagits är vidtagna just för att vi inte ska tappa initiativet, bli ett rö för vinden och bara svepas med när den europeiska storindustrin drar fram och de tunga länderna kommer in i de här europeiska sammanhangen. Är det något vi har försökt värna är det just att vi inte ska bli ett rö för vinden och tappa initiativ.

Jag får väl säga så här: Ett av de mer framgångsrika projekten vi hade tillsammans under den förra regeringen, där vi från Socialdemokraterna var med och bidrog och där vi hade ett bra samarbete, slutade med att Saab blev ägare till varvet i Karlskrona. Det om något var väl ett sätt att försöka värna svenska intressen på ett tydligt sätt, som också låg i linje med vad det parti jag företräder förespråkar. Det uppkom ur en situation där europeiska aktörer, i det här fallet tyska Thyssen Krupp, agerade på ett sådant sätt att vi riskerade att förlora ubåtskompetensen och ledde till att vårt gamla krav på att undervattenssystemen skulle betecknas som nationellt säkerhetsintresse blev ett beslut i riksdagen.

Det kan alltså vara så att man måste agera brett över blockgränserna för att hålla ihop i den här typen av frågor. Det är en förutsättning, tror jag, för att vi på ett bra sätt ska kunna hävda oss internationellt när det gäller svensk teknologi, försvarsindustri och kompetens.

Anf. 53 ORDFÖRANDEN:

Vi har egentligen sagt så här: En del av de här beslutspunkterna går in i nästa punkt, så vi skulle kunna vänta med att fatta ett formellt beslut på den här punkten tills vi har behandlat dagordningspunkt 4. Om nämnden vill kan vi fatta beslut nu, men det finns en del övergripande punkter som

2014/15:35
13 maj

faller tillbaka på dagordningspunkt 4 och som skulle må bra av den debatten.

Vill nämnden fatta beslut nu eller diskutera dagordningspunkt 4 först? Jag finner att ingen har någon åsikt.

Då går vi vidare till dagordningspunkt 4, Uppföljning av Europeiska rådets extra möte den 23 april 2015. Vi får komma ihåg att vi ska fatta beslut om dagordningspunkt 3 också.

Vill försvarsministern avvika? Vi har även dagordningspunkt 5, Strategiska översynen, som formellt sett hör till det gemensamma mötet. Men försvarsministern kan bestämma det själv. Vi har utrikesministern här, som i sådana fall får svara för hela regeringen.

Tack så mycket, försvarsministern!

§ 3 Utrikes frågor – försvar samt Utrikes frågor**Utrikesminister Margot Wallström****Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för utrikes frågor den 18 maj 2015**

Anf. 54 ORDFÖRANDEN:

Då går vi alltså vidare till dagordningspunkt 4. Här har vi haft en diskussion med andra partier och utrikesministern om att ta hela diskussionen om konceptet för migrationsflöden nu. Det är då en diskussion och eventuellt en beslutspunkt. Detta kommer även tillbaka i GAC i form av en informationspunkt. Dessutom kommer det tillbaka i form av återrapportering från tidigare råd.

Vi tar alltså hela diskussionen om migrationsfrågorna nu. Sedan fattar vi respektive beslut på rätt ställe om det är acceptabelt för nämnden att vi gör så. Jag ser nickningar.

Varsågod, utrikesministern! Uppföljning av rådets extra möte den 23 april.

Anf. 55 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Med anledning av den senaste tidens allvarliga drunksningskatastrofer i Medelhavet hade Europeiska rådet som ni vet ett extrainsatt möte i april om migration. Man betonade då vikten av att försöka förhindra att fler människor omkommer. I den andan kom man överens om att stärka EU:s närvaro i Medelhavet, bekämpa människosmuggling och trafficking och förhindra illegala migrationsströmmar med särskilt fokus på att samarbeta med berörda länder i regionen samt att stärka EU-intern solidaritet och ansvarsfördelning.

Det finns nu en stark drivkraft inom EU att agera och ta det här tillfället i akt att med gemensamma europeiska krafter faktiskt göra skillnad. Utgångspunkten för alla förslag som nu diskuteras är, precis som Mogherini nyligen framhöll, att rädda liv.

Flyktingströmmarna sätter stor press på länderna i södra EU, och det är viktigt att visa solidaritet också inom EU. Regeringen arbetar med de här utmaningarna utifrån tre utgångspunkter.

Den första är att genom diplomatiska och politiska ansträngningar komma till rätta med grundorsakerna till att människor flyr: konflikter, fattigdom och vanstyre.

Den andra är att bidra till att genomföra den färdplan som ordförandeskapet, kommissionen och utrikestjänsten har utarbetat för att implementera Europeiska rådets åtaganden på migrationsområdet. Det här har ledamöterna fått ta del av.

Den tredje är att Sverige tar ett stort ansvar i den här svåra situationen genom ett generöst flyktingmottagande.

I det följande tänkte jag framför allt uppehålla mig vid den andra punkten eftersom färdplanen svarar på frågorna vad som ska göras, vem som ska göra det och när det ska göras. Det ska nu diskuteras av rådet.

Som exempel på åtgärder kan nämnas en fördjupning av

Rabatprocessen, som är ett subregionalt samarbete mellan ursprungs-, transit- och mottagarländer med fokus på migration och utveckling avseende de västafrikanska migrationsrutterna. Khartoumprocessen, som är en motsvarande dialog om människohandel och smuggling för de östafrikanska migrationsrutterna, kommer att utvecklas. Samarbetet med berörda länder och organisationer som Turkiet, Niger, Tunisien, Egypten och Afrikanska unionen ska också intensifieras.

Regeringen välkomnar att den här färdplanen har tagits fram, och vi betonar vikten av att EU arbetar med alla aspekter av de åtaganden som uttalades vid Europeiska rådet.

Det är viktigt att vi fortsätter samarbete och dialog genom att arbeta utifrån redan etablerade strukturer, som dem jag nyss nämnde, liksom den migrationsdeklaration som antogs vid EU–Afrika-toppmötet 2014. Vi måste också fortsätta bidra till att stärka transitländernas förmåga att hantera migration och ge skydd. MR-läget i de relevanta ursprungsländerna, liksom respekt för det som kallas non-refoulement i transitländerna, ska vara komponenter i det samarbetet. Långsiktigt handlar det också om att främja hållbar utveckling och gott samhällsstyre.

Regeringen vill förstås att EU ska öppna upp fler lagliga vägar för att söka asyl i EU. Ni vet att vi har talat om det tidigare här.

Europeiska rådet den 23 april – statsministern var i nämnden dagen före – gav Mogherini i uppdrag att förbereda en eventuell GSFP-insats i syfte att bekämpa människosmugglare i enlighet med folkrätten.

Det är som svar på det uppdraget som ett ramverk för insatserna – ett krishanteringskoncept som kallas CMC – nu har utarbetats. I det ramverket föreslås en exekutiv, militär insats med ett robust mandat som en del av den samlade EU-ansatsen. Insatsen föreslås samla underrättelser om människosmugglare och beslagta eller förstöra fartyg innan de kan användas för smuggling. Den föreslås verka på såväl internationellt vatten som Libyens territorialvatten och kust.

Rådet förväntas ta den här processen vidare, för att aktivt kunna bekämpa smugglare så snart ett FN-mandat erhålls. Insatsen föreslås genomföras i fyra faser. Fas 1 är uppbyggnads- och behovsanalys, med spaning och informationsutbyte. Fas 2 är operativt beslagtagande av smugglares farkoster. Fas 3 är operativt försvårande eller förstörande av smugglares tillgångar. Fas 4 är utfasning av insatserna och ett avslut.

Låt mig få säga några ord eftersom jag själv lyssnade på nyheterna i morse. Man kunde undra vad det är som har hänt i New York, där Mogherini framträdde i går. Hon var i säkerhetsrådet, där hon informerade rådsmedlemmarna om att den planerade EU-insatsen endast är en del av en bredare ansats. Ett resolutionsutkast väntas cirkuleras inom kort och förhandlingar inledas under veckan. Men vi tror inte att det kommer att antas en resolution före FAC den 18 maj.

Det råder samförstånd i FN om att ett libyskt samtycke är en nödvändig förutsättning för en resolution. Medan vissa länder menar att ett brev från Tobrukregeringen är tillräckligt förefaller Mogherini, i alla fall just nu, mer tveksam och vilja nå ut också till Tripoli och Misrata. Mogherini bedömer att förutsättningar föreligger för en positiv respons från libyska

myndigheter. Det är klart att EU också samråder med FN:s sändebud León i den här frågan.

Regeringen anser att en eventuell GSFP-insats mot människosmuggling enbart kan ses som en del i ett bredare, samlat EU-svar på migrationsutmaningarna och måste genomföras i enlighet med folkrätten, i synnerhet FN-stadgan, havsrätten, flyktingrätten, asylrätten och de mänskliga rättigheterna.

Sverige har i det här arbetet varit drivande för att en eventuell insats måste ske med en klar och tydlig folkrättslig grund för varje enskild fas. Det ska vara medlemsstaterna – inte insatsens operativa ledning – som avgör när det är lämpligt att gå in i nästa fas, så att det liksom är kontrollstationer i varje skede. Regeringen kommer inte att acceptera att en militär insats i Medelhavet sker utan folkrättslig grund.

Vi måste också tänka på att de som räddas eller omhändertas kan vara såväl ekonomiska migranter, kriminella smugglare eller offer för människosmuggling som asylberättigade flyktingar. EU måste värna asylrätten och samtidigt verka för en rättvisare ansvarsfördelning mellan medlemsstaterna i migrationsfrågor. Alla insatser på Medelhavet måste ha förmåga att genomföra också search-and-rescue-operationer.

Förhandlingarna pågår fortfarande i Bryssel, men det ser ut som om vi kan komma att anta krishanteringskonceptet som en A-punkt på rådet. Som jag sa tidigare kommer detta att framhållas i rådsslutsatserna i paragraf 11 om GSFP, och det kan inte heller uteslutas att vi tills på måndag har kommit så pass långt att vi också kommer att fatta beslut om att upprätta själva insatsen. Det är värt att notera att detta att upprätta en insats innebär att insatsen existerar juridiskt och kan börja använda budget.

Skulle vi komma så långt som till att fatta beslut om att upprätta insatsen kommer regeringen självklart tillbaka till nämnden med en skriftlig anmärkning inför det regeringsbeslut som då krävs. Vi kräver en säkerhetsresolution för att kunna acceptera att insatsen övergår i de mer operativa faserna 2 och 3. Därtill kräver vi att beslut om övergång mellan den första fasen och vidare från fas 1 och 2 till 3 måste ske med medlemsländernas aktiva medverkan, det vill säga beslut i Kusp och inte bara av operationsledningen.

Där är vi i dagsläget. Jag vill påminna om att det var Europeiska rådet som redan i april beslutade om att de här åtgärderna skulle vidtas.

Anf. 56 ORDFÖRANDEN:

För att försöka förtydliga och se om jag har begripit: Regeringen vill ha ett folkrättsligt riktigt beslut om de konkreta insatserna och realiseringen av dem och ha kontrollstationer där regeringen fattar beslut, och därmed blir det också samråd med EU-nämnden. Har jag tolkat det rätt?

Anf. 57 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Det gäller bara om det blir ett upprättande. Det är om det blir beslut om att upprätta insatsen som det behövs ett regeringsbeslut, och då kommer frågan till nämnden.

2014/15:35

13 maj

Anf. 58 ORDFÖRANDEN:

I det fallet blir det alltså ett samråd. Då har jag förstått.

Ni ska känna till att den relativt detaljerade färdplanen ligger sist i mappen och finns tillgänglig.

Anf. 59 ESKIL ERLANDSSON (C):

Ordförande! Tack för föredragningen, utrikesministern!

Jag har en vädjan som jag hoppas att vi kan enas om och en frågeställning.

Jag börjar med min vädjan. Jag tycker att det är viktigt, inte minst för eftervärlden, att vi kompletterar den skriftliga ståndpunkten med det som utrikesministern sa om fler lagliga vägar. Jag kan inte läsa in det i den skriftliga ståndpunkten och föreslår att vi kompletterar den skriftliga ståndpunkten med följande mening: Ett viktigt steg i detta är att utöka möjligheterna för människor att lagligen söka asyl i EU.

Jag gör detta av flera skäl. Ett av skälen är att jag tror på detta, för då behöver ju inte flyktingen söka dessa smugglingsvägar från där man befinner sig till exempelvis Libyen. Det skulle ur humanitär synvinkel vara en alldeles utmärkt åtgärd att vidta.

Jag är väl medveten om att statsministern framförde detta på Europeiska rådet i april och fick nej från de övriga. Men jag tycker inte att det förhindrar Sverige att fortsätta att driva denna fråga. Som jag ser det är det den mest lämpliga åtgärden för att minimera det som nu sker.

Så till min frågeställning. Utrikesministern nämnde detta med FN-mandat. Kan man förvänta sig att det blir ett mandat under till exempel den här månaden, eller vilka är de underrättelser som jag förmodar att Utrikesdepartementet har kunskap och kännedom om? Vad är tron kring möjligheten att komma fram – det svarade väl utrikesministern någorlunda på – men också när i tiden det kan ske? Det börjar bli riktigt bråttom, tycker jag.

Anf. 60 ORDFÖRANDEN:

Som en del av återrapporteringen kan jag berätta, om man tittar på protokollet, att Sverige framförde åsikten om lagliga vägar in i EU men inte fick stöd för det.

Dock ändrade faktiskt Sverige Europeiska rådets texter på tre punkter. Texten om att stänga Europas gränser försvann. Att vi värnar om principen att de som ska ha rätt att söka asyl i EU ska kunna göra det skrevs också in. Det förtydligades också att alla länder måste leva upp till det gemensamma regelverket om asylsökande och asylsökandes villkor.

De tre punkterna fick Sverige trots allt in, även om vi inte fick in detta om lagliga vägar in i EU. Vi hade ändå viss påverkan.

Anf. 61 EMMA WALLRUP (V):

Detta är en svår fråga. Vi i Vänsterpartiet känner oss kritiska till att man ska använda militära insatser för att förstöra båtar, eftersom situationen i Libyen är så tuff. Det är bra att man jobbar för fler lagliga vägar. Men vi har mycket svårt att se att man kommer att göra det i den grad att man kommer att ge möjlighet till så många människor att ta sig hit på

lagligt sätt. Risken finns att vi kommer att stänga in människor i en mycket grym tillvaro och att dessa aktioner inte alla gånger kommer att hålla den folkrättsliga status som man eftersträvar.

Därför vill vi lämna en avvikande mening.

Vi vill också att man ska sträva efter ett Mare Nostrum. Vi tycker inte att vi kan invänta att alla 28 länder kommer överens om en sådan räddningsinsats som Mare Nostrum var. Därför tycker vi att de länder som vill i stället ska gå ihop i en koalition och göra räddningsinsatser som har den inriktningen, eftersom det behövs.

Vi är också starkt kritiska till att man förutsätter att Egypten, Tunisien och Eritrea involveras i EU:s försök att hålla migranter borta från Europa. Allt detta är en väldigt svår konflikt, där vi i Europa samlar resurser från dessa länder, bland annat olja, och människor därifrån vill hit. Det skapar en misstro mot väst. Som jag sa i mitt förra anförande är det viktigt att vi på olika sätt försöker bygga upp förtroendet gentemot väst, bland annat för att Isil inte ska rekrytera mer.

Jag känner mig positiv till regeringens inriktning att man verkligen vill jobba förebyggande här. Jag hoppas att man går in i det starkt, för vi behöver bygga förtroende och en rättvisare värld. Det är ju i grunden vad de här konflikterna handlar om.

Anf. 62 KARIN ENSTRÖM (M):

Herr ordförande! Tack för den beskrivning som utrikesministern gjorde! Det krävdes lite tid för att beskriva regeringens syn på hur man ska kunna gå vidare. Nu är det mycket fokus på GSFP-insatsen, som naturligtvis kan vara bra men också kan bli väldigt dålig. Men jag tycker att det var viktigt att höra att regeringen verkligen kommer att betona att detta är en del i en helhet – det kan inte bara handla om att vi ska göra en sådan här insats, utan det handlar om en balans mellan det repressiva, om man får säga så, och att försöka komma åt grundorsakerna och se till att fler tar ansvar och att de gemensamma regelverken följs.

Jag vill instämma i det Eskil Erlandsson sa om att fylla på med detta, så att Sverige inte blir tyst i fråga om att människor lagligen ska kunna söka asyl i EU, att öka möjligheterna till detta. Det är ett medskick som jag vill understödja.

Att försöka hitta vägar för att både hjälpa Libyen och hjälpa övriga länder ingår i detta, men det kanske ändå inte är huvudfokus i dag.

Anf. 63 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Kristdemokraterna hade en avvikande mening den 22 april, när vi hade överläggning här i EU-nämnden. Jag står bakom Eskil Erlandssons förslag på tillägg om fler lagliga vägar in i EU.

Men jag saknar fortfarande det som Kristdemokraterna vill få igenom, nämligen ett förslag om att undersöka möjligheterna till nödvisum eller humanitärt visum. Det är en fråga som har diskuterats i EPP-gruppen och som jag vet har drivits på inom EPP, så jag tycker att det är konstigt att det inte finns någon typ av respons från andra länder att driva detta. Det borde gå att finna allierade eftersom EPP är den största gruppen i EU-parlamentet.

Det finns fyra områden som man tog beslut om i Europeiska rådet den 23 april. Det enda man har pratat om när det gäller solidaritet är intern solidaritet – det som står i de fyra strecksatserna – och internt ansvarstagande. Det står inget om solidaritet med människor utanför EU. I den text som antogs, där regeringen själv gick ut och skröt med att man tagit bort punkten om att det inte skulle gå att nå Medelhavets strand, finns det faktiskt kvar en text som handlar om att vi ska stödja Tunisien, Egypten, Sudan, Mali och Niger att kontrollera sina gränser och flyktingrutterna. Det ska bygga på CSDP-operationer.

Då tänker jag så här: Ja, om vi ska övervaka och kontrollera gränserna för att människor inte ens ska kunna *lämna* sina länder är det ganska allvarligt om de inte har något sätt eller någon möjlighet att söka ett skyddsvisum, nödvisum eller humanitärt visum. Vi riskerar ju att låsa in människor som faktiskt har behov av skydd.

Av alla de 17 punkter som finns i färdplanen finns det *en* punkt som handlar om kvotssystem och att vi är flera som ska hjälpas åt att ta emot. Det är vi absolut för. Vi är för att fler EU-länder måste hjälpa till att ta emot, och vi är från Kristdemokraternas sida för en reglerad invandring. Vi är dock inte för att stänga alla gränser och alla möjligheter för människor som är i behov av skydd att ta sig in i EU. Därför anmäler jag avvikande mening när det gäller detta med någon form av nödvisum eller humanitärt visum.

Avslutningsvis är vi när det gäller Tritoninsatsen för att man naturligtvis måste stoppa smugglare och göra de insatser som krävs. Jag blev lite osäker på om utrikesministern menade att det bara var säkerhetsrådsbeslut som var kravet eller om det också gick genom Mogherini och att Libyen skulle efterfråga insatsen. Jag skulle vilja ha ett förtydligande där.

Som jag uppfattade en artikel jag läste nyligen sa Libyens regering – jag vet inte om det bara finns en regering, men jag tror i alla fall att det finns en laglig regering – att de i stället vill häva vapenembargot för att själva kunna bekämpa Isil som nu stöder human trafficking, alltså människohandel. Frågan till utrikesministern är alltså: I sådana fall, alltså om det så att säga räcker med att Libyen ställer frågan, kommer det att bli så?

Anf. 64 JULIA KRONLID (SD):

Herr ordförande! Tack för genomgången, utrikesministern. Det som har hänt på Medelhavet är oerhört tragiskt, och någonting måste göras.

Vad gäller den konkreta insats som diskuteras är det bra att utrikesministern lyfter fram ett det ska ske i ett större sammanhang. Jag hade hellre sett att det ska finnas ett FN-mandat. När det handlar om flyktingsituationen anser jag att FN är mest kompetent att hantera den. Det är alltså bra att regeringen är tydlig med det. Naturligtvis ska det också förankras i EU-nämnden, och skulle det vara så att Sverige ska vara med och konkret bidra till en sådan insats anser jag även att det borde lyftas upp och förankras i riksdagen.

När det sedan gäller vad vi anser att Sverige konkret bör driva inom de här frågorna tycker vi att varje land behöver ta sitt ansvar och skicka ut nödvändiga signaler om att människosmuggling och att komma hit

smuggelvägen, alltså via de illegala vägarna, inte ska uppmuntras. Så anser jag inte att det är i dag när en stor övervikt av de flyktingar som kommer inte kommer via kvotflyktingsystemet.

Vi menar att Sverige behöver driva att varje land tar sitt ansvar och stoppar de livsfarliga, illegala vägarna. Båtarna behöver stoppas eller vändas om. Om den här insatsen kommer att bidra till att stoppa båtar och om ursprungsdestinationen inte är tillräckligt säker – eller om det inte kan avgöras – anser vi också att det är viktigt med avtal med ett annat land som kan föra människorna till ett säkert ställe. Där är det också oerhört viktigt att samarbeta med UNHCR.

Det är även viktigt att hela EU samarbetar för att hålla de yttre gränserna. Det handlar om att stoppa olagliga vägar att söka asyl, inte om att stoppa de lagliga vägarna. Vi menar nämligen att olagliga vägar att ta sig till Europa inte ska vara det som uppmuntras. Vi menar att man i stället för att hitta fler lagliga vägar bör använda kvotflyktingsystemet mycket mer och att man bör ge mer kapacitet och resurser till UNHCR, som är mycket kompetent när det gäller att hantera flyktingsituationer.

Vad gäller stängda gränser i Mali och andra länder som har diskuterats finns UNHCR på plats, i alla fall för flyktingar som flyr från Mali. Jag anser att det är där man måste lägga resurser och kraft för att lösa situationen. Naturligtvis ska flyktingar som flyr för sitt liv inte stängas inne, utan där bör vi också arbeta med de insatser som är möjliga i närområdet – i samarbete med FN och UNHCR.

Som sagt: Det behövs en mycket större prioritering av kvotflyktingsystemet, och det är oerhört viktigt att skicka ut signalen att det inte är de illegala vägarna och människosmuggling som ska uppmuntras.

Anf. 65 FREDRIK MALM (FP):

Ordförande! Det här är otroligt viktiga frågor att diskutera med anledning av det som har pågått under en längre tid men som har lett till mycket stora dödstal i Medelhavet de senaste månaderna.

Från Folkpartiets sida anser vi att det finns en del som är bra i det papper som antogs i slutet av april. Det gäller perspektivet att rädda liv, givetvis, och åtgärder för att stoppa smugglarna.

Jag förstår inte riktigt Vänsterpartiets invändning, ska jag säga som en passus. Det här är oerhört hänsynslösa människor som tjänar pengar på att i praktiken driva hundratals människor i döden. Det är klart att alla människor med en humanistisk uppfattning ändå måste argumentera för att den verksamheten inte är rimlig. Sedan kan man diskutera att verksamheten finns till och har vuxit fram på grund av andra faktorer – det är mycket riktigt – men jag önskar ändå att vi alla kunde vara överens om att man ska agera mot själva verksamheten och dessa människosmugglare.

Det vi i Folkpartiet saknar är balansen i detta. Vi anmälde ingen avvikande mening förra gången när det inte var jag utan vår ordinarie ledamot som var här. Vi anmälde ingen avvikande mening då, men det var för att vi ändå upplevde att regeringens ståndpunkt var mer balanserad. Det fanns tydliga skrivningar om lagliga vägar. Det finns inte nu, i alla

fall inte i den skriftliga versionen. Det står om att asylrätten ska värnas, men det är inte riktigt samma sak.

För Folkpartiets del är det alltså viktigt att det finns en balans i detta. Det betyder att vi ska agera mot smugglarna, på olika sätt bygga dialoger med de länder varifrån människor flyr, bidra till stabilitet och ha de här räddningsmissionerna – men också att människor ska kunna komma till Europa och söka asyl. Vi upplever att den balansen inte riktigt finns i regeringens ståndpunkt, alltså att Sverige tydligt driver detta.

När det gäller det man enades om i rådet i slutet av april upplever vi också att det är problematiskt att man inte förstår nödvändigheten av ett gemensamt ansvarstagande. Det talas om en rubrik, nämligen förstärkning av intern solidaritet och internt ansvarstagande, men sedan är allting frivilligt. Det enda man enas om vad gäller kvot från UNHCR:s läger, där det nu trängs över 4 miljoner människor från Syrien, är ett frivilligt pilotprojekt.

Det är alldeles otillräckligt. Sverige bör driva på för att alla länder måste ha bindande mål på ett eller annat sätt, och framför allt måste man klargöra hur många människor vi är beredda att ta emot på kvot i Europeiska unionen. Bara så att vi förstår sammanhanget i detta: Det är nu nästan exakt 4 miljoner människor – bara syrier – registrerade UNHCR:s läger i grannländerna. Då räknar man alltså inte in internflyktingar i Irak, Jemen, Libyen, Egypten och hela den historien, utan bara från Syrien är 4 miljoner.

Av dem är det 30 000 som får vidarebosättning i hela världen i år. Av dessa har färre än 20 000 platser "pledgeats" av EU-länderna. Det betyder att EU 28 tar emot färre än 20 000 kvotflyktingar, medan Libanon tar emot över 1 miljon. Jag tror inte att någon tycker att den fördelningen är rimlig, men vi upplever att det då måste finns någon sorts EU-agerande som ändå ligger i paritet med problematiken.

Jag kan väl lyssna sedan när ministern har ordet igen, men det kan eventuellt vara så att vi vill anmäla avvikande mening från Folkpartiets sida när det gäller själva balansen i detta. Vi agerar gärna mot flykting-smugglarna, men man måste också verka för lagliga vägar in.

Anf. 66 ORDFÖRANDEN:

Då vill jag återigen påpeka att det utrikesministern säger på mötet är en lika giltig del av regeringens ståndpunkt som det som står i det utskickade. För min del tycker jag att utrikesministern var ganska tydlig på den här punkten. Så att vi känner till grundreglerna: Det som sägs av utrikesministern här är en integrerad del av den svenska ståndpunkten även om det kanske inte alltid är utskickat i förväg. Det är lika giltigt och har lika stor tyngd.

Anf. 67 EMMA WALLRUP (V):

Jag vill bara förtydliga Vänsterpartiets ståndpunkt. Det är viktigt att vi gör hjälpinsatser och skyddar människor som drabbas av oansvariga människosmugglare, men väldigt många av de flyktingar som har kommit hit har fraktats med de farliga båtarna. De har inte hittat någon annan väg att komma hit. Jag känner personligen till flera.

Det är farligt att täppa till alla vägar när vi inte har andra vägar. Vi hörde från Fredrik Malm hur många människor det är som faktiskt är tvungna att fly, och det är just därför Vänsterpartiet tycker att särskilt en militär insats mot människosmugglarna är problematisk.

2014/15:35

13 maj

Anf. 68 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Tack så mycket för alla kloka och relevanta synpunkter! Det är klart att jag verkligen önskar att vi kunde ha en enad syn på de här frågorna. Jag skrev om inledningsorden just för att jag ville ge den här bredare bilden och göra väldigt klart hur vi ser på detta.

Jag kan bara hålla med om det såväl Eskil Erlandsson som Fredrik Malm och andra har sagt. Jag menar att detta i alla lägen måste ses som en del i en mycket större kontext. Detta är ett led och ingår i en politik som också handlar om att öppna fler lagliga vägar. Det är ju så att det jag säger här räknas som regeringens ståndpunkt i lika hög grad, men det är absolut vår ståndpunkt att vi ser på detta på det sättet.

Det är just därför vi anser att vi har haft en framgång tillsammans med framför allt Tyskland i att kommissionen i dag har presenterat ett meddelande som handlar om till exempel kvotflyktingar. Det är långt ifrån, men det är ändå ett mycket viktigt steg i den riktningen; vi trodde inte att vi skulle få ens det. Det här är början, för sedan ska man fylla på med de konkreta åtgärderna. Vi vill se mer av detta, och vi vill se mer av helhetssynen. EU ska inte uppfattas som ett Fortress Europe, och signalen ska inte vara att vi tar till militära fartyg som ska stoppa alla – att vi nästan ingriper med vapenmakt. Det är inte den signalen vi ska skicka, utan vi ska ha en helhetssyn.

Det är också sant som Fredrik Malm säger, nämligen att det här är en fruktansvärt hänsynslös och grym verksamhet. Det krävs att vi ingriper mot den. Därför måste man ha helhetssynen och även öppna andra vägar. Jag är alltså beredd att göra vad som krävs för att ni förhoppningsvis ska vara med. Vi ska kunna säga att vi har en stor politisk samsyn kring de här frågorna i Sverige och att vi driver dem tillsammans med andra länder, även Tyskland och länder som redan tar ett större ansvar. De lagliga vägarna är alltså väldigt viktiga.

Jag är optimistisk om att Mogherini med sitt framträdande i säkerhetsrådet ska lyckas att få fram en resolution. Den kommer nog att bygga mycket på att det kommer en förfrågan från Libyen. Det är så vi bygger folkrätten i det här fallet. Det krävs en förfrågan. Jag tror nästan att förutsättningen för att vi ska få en resolution är att vi kan svara mot en förfrågan.

Exakt om det blir Tobruk eller hur det utformas pågår det diskussioner om för närvarande. Men vi menar att det måste finnas ett folkrättsligt mandat för att vi ska kunna ta frågan vidare. Jag är ganska optimistisk om att det kommer att ske inom kort. Det är vad de jobbar med för högttryck just nu i New York.

Man har tredubblat Frontexinsatserna för att kunna svara upp. Det finns inte någon ny Mare Nostrum-lösning just nu. Det var Italien som stod för detta. Här handlar det om att stärka närvaron. Det handlar om att se till att Medelhavet blir ett säkrare hav och att vi gör vad vi kan för att

rädda människor och göra det så säkert som möjligt samtidigt som vi förebygger de olagliga migrationsströmmarna och förstärker solidariteten och ansvaret på asylområdet.

Karin Enström sa att balansen och helheten är viktiga. Där har vi samma syn.

Till Désirée Pethrus vill jag säga att jag tycker att man måste vara öppen och titta på vad det är som kan vara effektivt och också görbart. Därför tycker jag inte att man bara utan vidare ska avfärda olika förslag som kommer fram. Vi vet inte vad det skulle få för konsekvenser att gå ut och lova humanitära visum. Vi har ohyggligt svårt på utlandsmyndigheterna att hantera de flyktingströmmar och asylsökande som redan i dag kommer till våra utlandsmyndigheter.

Jag vet inte vilken dörr vi öppnar. Hur ska det utformas? Vad ska det innebära? Det måste vi titta på innan vi går ut och lovar någonting sådant. Jag känner bara att vi inte har tillräckligt på fötter för att ställa detta med humanitära visum i utsikt. Det kan innebära att vi har miljoner människor som ställer sig i kö för att få humanitära visum. Vad ska det innebära? Det finns redan en möjlighet att ge visum. Det kan man ju alltid ge av humanitära skäl. Men jag vet inte och vet inte om det är någon som vet vad det skulle föra med sig om vi skulle öppna upp en sådan möjlighet brett.

Det är viktigt att det står om solidariteten. Man får inte misstolka det som står om gränskontroller och möjligheter att kontrollera sina gränser som att det bara handlar om det. Alla länder har förstås rätt att skaffa sig en kontroll över sin gräns. Här är det också andra problem som kommer med detta om man inte kan göra det.

Om det skulle bli fråga om en svensk insats och särskilt om det blir fråga om en väpnad styrka eller den formen av insats ska vi självklart göra det enligt grundlagens alla bestämmelser. Det innebär att involvera riksdagen. Det är en annan sak om vi skickar två rådgivare till att förstärka Frontex eller vad det nu kan vara för någonting. Men så fort det handlar om en militär insats ska vi följa grundlagen med detta.

Vi ska självfallet fortsätta att ge stöd till FN-organen och UNHCR som jobbar med de här frågorna. Det är otroligt viktigt. Jag citerar som ni vet ofta Guterres som säger att systemen har brutit ihop i hög grad på grund av brist på pengar och möjligheter att verka fullt ut. De stöder vi också. Sverige är en viktig och på alla sätt mycket tung bidragsgivare till de organen.

Jag tror att jag har kommenterat frågorna. Jag uppskattar det som jag upplever som en stark samsyn om dessa frågor.

Anf. 69 ORDFÖRANDEN:

Jag skulle också uppskatta om vi kunde ha en samsyn om vad Sverige ska driva här. Att vi sedan inte får igenom alla våra krav är en annan del i processen. Just nu pågår dessutom kommissionens presskonferens. Det är inte en del av dagens beslut utan vad kommissionen i dag presenterar är snarare en del i uppföljningen av tabellerna.

Vad den nu föreslår är, som utrikesministern sa, att man söker stöd i FN eller i varje fall folkrättsligt. Man föreslår 20 000 kvotflyktingar från

tredjeland. Man föreslår att flyktingar ska fördelas efter nyckel baserat på bnp, arbetslöshet, befolkning och hur många som redan har tagits emot i landet samt att förstärka Frontex så att inga illegala ska få komma in. Det är oklart om detta syftar på asylrätten eller inte.

Vi får väl se vad det innehåller. Det är inte formellt sett en del av vårt beslut i dag. Papperet kommer att behandlas av RIF-rådet i juni. Det är då vi kommer tillbaka till behandlingen av detaljerna av kommissionens förslag i dag.

Jag är glad när du säger, Désirée Pethrus, att EPP nu vill ha fler lagliga vägar in. Det betyder att det finns närmast en enhällighet. Socialdemokraterna, Vänstern, De gröna och Liberalerna har redan den åsikten. Jag undrar hur man hanterar den stora åsiktsdiskrepansen mellan EU-parlamentet och rådet. Om det blir en lagstiftningsförändring måste parlamentet och rådet vara överens.

Det verkar som att Sverige inte hade särskilt mycket stöd sist vi diskuterade möjligheter för lagliga vägar in. Men om nu parlamentet med stor majoritet är för, hur hade rådet egentligen tänkt hantera en sådan situation? Det är en intressant fråga.

Anf. 70 FREDRIK MALM (FP):

Herr ordförande! Med det som ministern har sagt avser vi inte att lämna in någon avvikande mening.

Anf. 71 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Jag förstår att utrikesministern vill att vi ska vara överens. Jag uppfattar det som att utrikesministern inte är för den här typen av nödvisum eller humanitärt visum. Det finns nog andra partier som inte heller är för det. Då står vi själva. Vi har drivit detta sedan vi hade vårt EU-program, åtminstone i maj när vi hade frågan med. Jag skulle ändå vilja fråga vad utrikesministern ser för andra vägar att kunna komma in lagligt. Vad är det för lagliga vägar som EU ska komma med på den punkten?

När det gäller detta med att kontrollera gränser har vi alla skyldighet och rättighet att kontrollera våra gränser. Men då är det mest för vilka som ska komma in, inte att våra egna medborgare ska kunna åka ut. Det är lite olika perspektiv på saker och ting.

Sedan är frågan vad man i sådana fall ska få igenom. Man behöver naturligtvis inte komma med ett färdigt lagförslag på något sätt om ett humanitärt visum. Det EPP har talat om är att titta på hur man kan ge särskilt skydd till människor från konfliktzoner. Det är någonting som Sverige redan har stått för, till exempel. Det handlar om considering, att överväga frågan om principen om humanitärt visum.

Man talar om informationskontor i tredjeland i samarbete med UNHCR. Det är en möjlighet. Man talar om tillfälliga skyddsvisum, och så vidare, för att alla länder skulle kunna vara med och ta emot. Det finns olika sätt. På något sätt borde det kunna gå att åtminstone få in en skrivning om att överväga eller på något sätt i varje fall ha det lite framåtriktat. Det finns nu ingenting i handlingarna och färdplanen som säger någonting annat än att vi ska skydda Europa från att någon ska komma hit. Det är vad som bekymrar mig och mitt parti.

Anf. 72 JULIA KRONLID (SD):

Herr ordförande! Vi står fast vid att ha en avvikande mening utifrån det jag framförde tidigare. Vi anser att man bör börja någonstans med de lagliga vägar som finns och som uppenbart inte används i den grad de skulle kunna användas, det vill säga vidarebosättning via UNHCR.

Sedan vill jag ställa ett par frågor till utrikesministern. Eftersom utrikesministern problematiserade om vilka konsekvenserna blir av humanitära visum och tillfälliga visum skulle jag vilja veta: Vad tänker sig utrikesministern konkret att föra fram? Vad ska det konkret innebära med andra nya lagliga vägar? Funderar utrikesministern någonting över konsekvenserna av det och hur det ska se ut rent konkret och rent praktiskt för att det skulle kunna fungera? Jag skulle vilja veta det även om vi håller fast vid våra tidigare ståndpunkter.

Anf. 73 EMMA WALLRUP (V):

Jag tycker att det är problematiskt att samtidigt som man inom EU inte är positiv till fler lagliga vägar – Sverige har varit ganska ensamt om den linjen – vill man förstöra de båtar som ger människor möjlighet att fraktas hit.

Jag tycker att man i stället ska styra om den militära aktionen till en skyddsaktion där man helt enkelt kontrollerar båtar och stärker en sorts kontroll snarare än ett militärt stopp och en gräns. Nu talar man om att förstöra båtar i stället för att säkra båtar. Det är en avsevärd skillnad.

Anf. 74 ORDFÖRANDEN:

Jag kan bara berätta att kansliet kommer att skicka ut för kännedom den kommunikation från kommissionen som har kommit.

Det var Alliansens förslag innan utrikesministern yttrade sig som komplement till skriftlig ståndpunkt. Så att vi ska vara eniga om hur vi tolkar utrikesministrarnas tal var Alliansens förslag: Ett viktigt steg i detta är att utöka möjligheterna för människor att lagligen söka asyl i EU.

Jag vill bara bekräfta att det råder samsyn kring detta med utrikesministern.

Anf. 75 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr ordförande! Det råder samsyn kring det. Vi anser att det är en framgång att kommissionen i dag kommit med meddelandet. Det är ett viktigt steg på vägen. Det är inte alls tillräckligt, men det visar att man har tagit detta på allvar. Tyskland, Sverige och andra har fått en förståelse från att bara ha haft ett jättestort motstånd, som statsministern råkade ut för på Europeiska rådet sist.

Det man måste diskutera är åtgärder som vidarebosättning. Det är att fler länder ska ta emot fler flyktingar som Sverige gör men också kvotflyktingar. Det är att vi sätter upp den typ av centraler som kan hjälpa människor och ge rådgivning så att vi kan se till att guida dem vidare för att kunna söka hjälp i andra länder.

Det som står här är inte att hindra människor från att lämna ett land. Texten är: Increase support to Tunisia, Egypt, Sudan, Mali and Niger among others to monitor and control the land borders and routes building

on current ESDP operations in the region. Det står ingenstans att man ska hindra de egna. Det handlar om gränskontroll. Jag vet inte riktigt var det kommer ifrån.

Vi menar att man måste söka alla olika vägar och utöka precis som kommissionen också är inne på i dag i meddelandet. Det är definitivt en öppning för att tala om hur det ska gå till.

Anf. 76 ORDFÖRANDEN:

Jag har uppfattat att Vänstern har en avvikande mening. Jag har uppfattat att Sverigedemokraterna har en oliklydande avvikande mening. Jag tolkar det Désirée Pethrus säger som att ni har en avvikande mening när det gäller specifikt punkten att det uttryckligen ska stå något om humanitära visum och nödvisum. I övrigt har jag inte noterat några avvikande meningar.

Innan vi fattar beslut här, utrikesministern: Bedömer ni att det kommer att bli ett beslut om detta, eller är det en diskussionspunkt på rådet?

Anf. 77 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Dagordningspunkt 3 kommer att bli en beslutspunkt. Jag kontrollerar nu vad som är det senaste. Dagordningspunkt 4 kommer troligen också att bli en beslutspunkt. Det är inriktningen just nu i varje fall.

Anf. 78 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Jag står naturligtvis bakom att vi skriver in att det är lagliga vägar in. Den texten är absolut bara en förbättring, men jag saknar som sagt visumdelen.

Anf. 79 EMMA WALLRUP (V):

Jag står också bakom den delen.

Anf. 80 ORDFÖRANDEN:

Just det – jag har förstått att era två partier står bakom den delen. Sverigedemokraterna har en mer allmän avvikande mening.

Med de kommentarerna finner jag att det finns stöd för regeringens ståndpunkt i dagordningspunkt 4 och att det finns stöd för regeringens ståndpunkt i dagordningspunkt 3, men avvikande mening anmäld från Sverigedemokraterna.

Vänstern och Kristdemokraterna har en avvikande mening som tillägg till regeringens ståndpunkt, som de i övrigt godkänner, och Sverigedemokraterna har en avvikande mening som är mer generell kring regeringens ståndpunkt.

Då har vi lyckats hantera denna punkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Strategiska översynen.

Anf. 81 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Vid decembermötet gav Europeiska rådet den höga representanten i uppdrag att återkomma i juni med en översyn av de globala utmaningar som EU står inför. Vid FAC den 18 maj är det andra gången som den så kallade strategiska översynen kommer upp på dagordningen. Avsikten är

2014/15:35

13 maj

att göra en djupare presentation av arbetet och att också bjuda in utrikes- och försvarsministrarna till en mer substantiell diskussion. Det är inga särskilda rådsslutsatser som ska antas för den strategiska översynen, men den nämns på flera ställen i rådsslutsatserna för GSFP och försvarsfrågor.

Sverige stöder den informella arbetsprocess som Mogherini har valt genom avstämningar med medlemsländerna inför Europeiska rådets möte i juni. Vi bör medverka till att rådet ger henne i uppdrag att ta fram en fullvärdig och bred strategi till Europeiska rådets möte i februari eller mars nästa år efter att fortsatt ha haft löpande konsultationer med medlemsländerna. Unionen är nämligen under press, både inifrån och utifrån, i fråga om vilken värdegrund vi står på och vilken roll den har i våra externa relationer. Då får inte EU framstå som senfärdigt, obeslutsamt och principlöst när den rådande världsordningen, som ändå bygger på fri- och rättigheter, rättsstatens grunder, demokrati och så vidare, ifrågasätts eller hotas av inflytelserika aktörer och länder. Därför bör den här strategin erinra om och slå fast de principer på vilka EU en gång grundades och på vilken fast värdegrund EU vilar på. Det är också så vi kan bygga långsiktiga och hållbara relationer.

EU:s grundläggande idé utgår ju från att nära sammanbundna ekonomier som vilar på en gemensam värdegrund är en stark garant för konfliktförebyggande och fred. EU:s identitet handlar om att med utgångspunkt från de nedrivna inre gränserna i samma anda utveckla relationerna till grannskapet och knyta andra länder närmare genom medlemskap, handels- och associationsavtal eller på annat sätt.

Det här betraktar vi som konfliktförebyggande och fredsskapande. Strategin bör ta fasta på att EU är ett fredsprojekt. Här ligger förstås också den internationella attraktionskraften. På det sättet är vi en förebildande modell för en världsordning som bygger på demokratisk organisation och folkrätt, respekt för rättssamhället, frihandel, öppenhet, grundläggande mänskliga fri- och rättigheter, välfärdslösningar för alla medborgare, jämställdhet, ett globalt medansvar och engagemang i gränsöverskridande frågor som miljö, klimat, energi, hälsa, migration och utvecklingssamarbete.

Det sätt på vilket vi utvecklar de här externa relationerna måste utgå från den värdegrunden. Nu medför globaliseringen förstås en rad utmaningar som fordrar helt nya metoder och förhållningssätt i fråga om hur vi hanterar våra externa relationer. Men det innebär inte bara problem, utmaningar och bekymmer utan också positiva nya tekniska och kommunikativa möjligheter som inte ens fanns för tio år sedan när den förra säkerhetsstrategin skrevs. Därför bör en ny strategi ta fasta på det här och också tydliggöra hur EU, inte minst genom att vi har förvandlats från 15 till 28 medlemsländer, med sin nya utrikesförvaltning operativt och konkret ska agera.

Sverige tog tillsammans med Polen, Spanien och Italien initiativ år 2012 till att låta ett antal europeiska tankekedjor se över de säkerhetspolitiska utmaningarna och göra rekommendationer till policyer och åtgärder. Det blev en studie som 2013 gavs ut med titeln *Towards a European Global Strategy* och kan sägas vara bakgrunden till Europeiska rådets uppdrag till höga representanten i december det året.

Sverige bör nog kunna ta åt sig en del av äran – och det får man tillskriva den förra regeringen – för att Europeiska rådet beslutade att ge det uppdraget till Mogherini. Det förstår vi att hon uppskattar och är beredd att ta på sig. Det är det vi ska driva nu.

2014/15:35

13 maj

Anf. 82 ORDFÖRANDEN:

Jag noterar de förnöjda leendena hos Eskil Erlandsson och Karin Enström.

Då tackar vi för redovisningen.

Innan vi går vidare ska jag bara säga: Timmen är sen. Kalorinivåerna sjunker, och blodsockerhalterna är låga. Det finns ett par smörgåsar kvar och lite frukt, te och kaffe. Inbjudan att ta för sig av detta utsträcker sig även till regeringens representanter.

Anf. 83 EMMA WALLRUP (V):

Jag vill bara lämna en liten synpunkt på frågan som gäller handel. Handel bidrar i vissa fall till att klyftor ökar. Det är girighet som, så att säga, tar överhanden. Det är viktigt att man i de här sammanhangen har en medveten strategi för att jobba för minskade klyftor i världen, rättvis handel och miljöaspekterna och också att man jobbar med en mer lokal energiförsörjning och kommer ifrån beroendet av fossila källor, som ofta bidrar till instabilitet.

Det var bara det medskicket jag ville ge.

Anf. 84 JULIA KRONLID (SD):

Vi har bara en generell avvikande mening. I utrikes- och säkerhetspolitiken anser vi att det är viktigt att värna svenska intressen, och vi ser inte behov av en mer ambitiös gemensam utrikespolitik. Även om det finns fall där det är viktigt att ha ett mellanstatligt samarbete vill vi ändå värna den nationella utrikes- och säkerhetspolitiken.

Anf. 85 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Det ligger i vårt intresse att upprätthålla fred, utveckling och handel med våra grannar, inte minst de europeiska länderna. Största delen av vår handel är ju med våra europeiska grannar. Det bidrar till att också göra Sverige till en säkrare och bättre plats att leva på. Det är själva grundtanken med det här europeiska samarbetet.

Självklart måste man se till att det finns en miljölagstiftning och annat som skyddar oss från att bli exploaterade eller utnyttjade eller att girigheten får ta sig sådana uttryck att det skulle skada vårt samarbete.

Jag tycker att det första som vi har sett av vilja att diskutera de här frågorna tar in den större bilden. Det har tillkommit mycket. På tio år har mycket hänt. Det är verkligen dags att man ser över detta och gör en ny strategi som kan hantera att EU har förändrats mycket inifrån men också hur de externa både hoten och möjligheterna ser ut. Det är det vi vill skicka med. Det är bra att de här tankesmedjorna har bidragit till det tankestoff som kan vara utgångspunkt för strategin. Men det kommer att ta lite tid att få till det så att det inte bara blir en massa tjusiga ord utan

2014/15:35
13 maj

någonting som vi också kan operationalisera så småningom och göra god politik av.

Anf. 86 ORDFÖRANDEN:

Då finner jag att det finns stöd för regeringens inriktning i denna fråga samt att vi har en avvikande mening anmäld från Sverigedemokraterna.

§ 4 Utrikes frågor**Utrikesminister Margot Wallström****Återrapport från extra möte i Europeiska unionens råd för utrikes frågor den 20 april 2015****Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för utrikes frågor den 20 april 2015****Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för utrikes frågor den 18 maj 2015**

Anf. 87 ORDFÖRANDEN:

Då kommer vi över till det som formellt är utrikesministrarnas egen del av mötet, punkt 6. Innan vi tar den skulle jag vilja fråga utrikesministern om hon har några muntliga kommentarer, utöver de skriftliga, om återrapporteringen från mötet den 20 april.

Anf. 88 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Jag kan bara, i så fall, komplettera med en väldigt kort rapport från lunchen. Den diskussion som vi hade då ägnades åt Iran och kärnvapenförhandlingarna och situationen i Jemen. Vi fick en briefing, kan man säga, av Mogherini om den sista fasen av förhandlingarna med Iran. Det har rapporterats brett i medierna också. Vi välkomnade förstås framstegen i förhandlingarna avseende övervakning och kontroll av kärnvapenkapaciteten.

Alla, även de mer skeptiska, tyckte väl att utgången av de här förhandlingarna faktiskt var bättre än väntat. Det gäller särskilt deras åtaganden om övervakning av det nukleära programmet. Det inkluderar IAEA i det här fallet.

När det gäller Jemen kunde vi bara konstatera att det finns en utbredd oro för att det här ska fortsätta eskalera. Den humanitära situationen i landet är fruktansvärd och förvärras.

Det var också ett allmänt stöd för FN:s fredsanssträngningar.

Anf. 89 ORDFÖRANDEN:

Då kan vi gå vidare till dagordningspunkt 6. Det är tyvärr den ständigt återkommande punkten om fredsprocessen i Mellanöstern. Man kunde önska att vi en dag skulle nöja oss med fred i Mellanöstern som punkt. Men där är vi inte ännu. Hur går vägen dit?

Anf. 90 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr ordförande! Den här diskussionen äger rum i ljuset av den israeliska regeringsbildningen. Det här har vi diskuterat, som har konstaterats, senast vid FAC i november. Då antogs slutsatser. Det är inte aktuellt nu – det blir inga slutsatser.

Vi välkomnar det engagemang som Mogherini visar. Det har utnämnts en särskild representant för MEPP. Han heter Fernando Gentilini. Nu avser Mogherini att tillsammans med honom besöka Israel och Palestina. Det blir ett tillfälle för utrikesministrarna att skicka med det vi vill

inför den här resan. Det blir också ett tillfälle för medlemsländerna att framföra budskap om hur man vill konkretisera ett ökat EU-engagemang för fredsprocessen. Det är väldigt viktigt för hans del också, som särskild representant framöver.

Vår målsättning och våra budskap blir att det nu är viktigt med handling, inte bara ord. Det handlar om att uppgradera ett sådant här association agreement, som vi har med Palestina. Det handlar om parterna i Palestina. Det handlar om internationalisering av hela den här frågan. Det handlar om bosättningarna. Jag tror att det är kring de områdena som vi kan diskutera. Vi är nämligen i ett läge då tvåstatslösningen verkligen är hotad av hur situationen ser ut på marken.

Netanyahu har presenterat sin koalitionsregering nu. Det här är ett bra tillfälle för EU att säga vilka förväntningar vi har på parterna. Vi vill ju att de på ett trovärdigt sätt ska arbeta för fred och för att uppnå en tvåstatslösning, och vi ska vara beredda att agera om parterna i stället arbetar kontraproduktivt. Det här tycker vi från svensk sida ska kommuniceras till parterna också.

Anf. 91 EMMA WALLRUP (V):

Tack för redogörelsen! Jag vill bara ställa en fråga. Ship to Gaza seglar nu mot Gazaremsan med förnödenheter. Jag undrar om regeringen kommer att agera på något sätt och diskutera om att Israel inte kränker internationell rätt den här gången också.

Anf. 92 JULIA KRONLID (SD):

Herr ordförande! Tack, utrikesministern, för genomgången! Jag skulle vilja börja med en fråga. Det står i regeringens ståndpunkt att utsikterna att nå en tvåstatslösning minskar i takt med att situationen på marken successivt försämras och parterna står långt ifrån varandra.

Jag ställer mig frågande till det. Regeringen har ju redan erkänt Palestina och anser att alla krav redan är uppfyllda och att allt är i sin ordning. Vad är det för tvåstatslösning som ska nås? Den har ju redan nåtts, enligt regeringen. Det är redan två stater i regeringens ögon. Och, som sagt, allt är frid och fröjd.

Vi sverigedemokrater, som till skillnad från regeringen inte anser att alla bitar är lösta och alla krav uppfyllda, tycker naturligtvis att det är viktigt med fredsförhandlingar för att nå en tvåstatslösning. Däremot ser vi lite kritiskt på om EU är den rätta aktören. EU har tagit bort Hamas från terrorlistan. Man säger visserligen att man fortfarande anser dem vara terrorister, men detta kanske ändå inte är det smartaste att göra om man vill förhandla med Israel. Europaparlamentet har i princip erkänt Palestina, trots de stora brister som finns i den palestinska myndigheten och Hamas uttalade mål att förgöra Israel och utrota alla judar.

Om EU ska engagera sig behöver nog EU på ett tydligare sätt förhålla sig neutralt och visa sig trovärdigt. Det borde i så fall vara det som regeringen framhåller. Jag tycker att regeringen talar med lite kluven tunga här. Det är lite märkligt. Å ena sidan säger man att det är en stat, å andra sidan säger man att man ska nå en tvåstatslösning.

Anf. 93 FREDRIK MALM (FP):

Herr ordförande! Jag var lite förundrad över detta. Här ska man diskutera någonting i ljuset av den israeliska regeringsbildningen. Jag tillhör dem som är väldigt bekymrade över regeringen i Israel och högerkantin i israelisk inrikespolitik. Jag noterar att Sveriges regering inte verkar vara det, eftersom man inte säger någonting om det. Nu tydliggjordes vissa saker i allmänna ordalag – bosättningar ska diskuteras och så vidare. Regeringens ståndpunkt känns dock tvättad, vilket förvånar mig.

Men på samma sätt som jag är bekymrad över att utvecklingen i Israel går åt fel håll efter att man hållit val måste man vara minst lika bekymrad, om inte ännu mer bekymrad, över att utvecklingen på den palestinska sidan går i den riktningen att man inte har några val alls.

Mahmud Abbas har nu precis passerat det tionde året på en fyraårig mandatperiod. Det kan vara värt att notera detta. När Israel hållit val diskuterar man problematiken efter det israeliska valet. När palestinierna inte håller några val alls borde man diskutera i ljuset av detta – varför hålls inga val?

Det behövs alltså krav på båda parter. Men jag är något förvånad över att det är så lite konkretiserat, även i ministerns muntliga genomgång. Både Sveriges förra regering och den nuvarande har ändå, liksom tidigare EU-rådsslutsatser och annat, haft betydligt mer detaljerade krav på båda sidor i konflikten, till exempel om att upphöra med raketbeskjutningar. Det handlar också om synpunkter på Jerusalem, Area C, vikten av förhandlingar och en hel del annat.

Anf. 94 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr ordförande! Det är precis det som det handlar om. Vilken ska EU:s roll vara i allt detta? Den israeliska regeringen må väl först bevisa vad den ska föra för politik. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<< Det är absolut inte motsägelsefullt, utan det är precis det här vi kan göra nu. Vi kan samtala också med palestinierna, och vi kan ställa krav på dem. Ett av kraven är naturligtvis att de ska se till att utvecklas i demokratisk riktning. Det är en av de pelare som gäller för vårt stöd till Palestina.

Det är precis de här kontakterna som måste tas nu. Ska Gentilini och Mogherini besöka ska EU ha ett medskick som handlar om att de nu måste sätta sig ned och diskutera hur den här tvåstatslösningen ska realiseras. Det finns inget som helst motsatsförhållande. Tvärtom underlättar det att göra parterna lite mindre ojämlika än vad de är i dag. Vi måste se att någonting händer på Gazaremsan. Vi måste se att det inte blir fler bosättningar eller demoleringar som förstör möjligheterna till en tvåstatslösning. Det är klart att vi kan bekymra oss allihop över hur det här ser ut, precis som Fredrik Malm säger. Men här handlar det om EU:s roll och om hur EU ska agera, också till stöd för Mogherini och Gentilini när de besöker Palestina och Israel. När det gäller resan får vi bara hoppas att den genomförs nu med fredliga medel och att de också bemöts på motsvarande sätt av israeliska myndigheter.

Vi känner oss oroade när det gäller Gaza. Det är fortfarande mycket svårt att få tillgång till Gazaremsan och börja återuppbyggnaden. Det är ett stort lidande i området. Framför allt kan man inte leva upp till alla de löften som givits vid givarkonferenser runt om i världen, eftersom man inte ens får tillgång till Gaza. Här finns mycket kvar att göra, och det ser bekymmersamt ut i hela den här delen av världen.

Vi får se hur långt den här diskussionen tar oss, men i vart fall blir det ett medskick, och man kommer säkert att diskutera det som redan har beslutats av EU, till exempel märkning av produkter från bosättnsområden.

Anf. 95 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att diskussionen är avslutad och att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Ska jag tolka Sverigedemokraternas inlägg som en avvikande mening eller som ett medskick?

Anf. 96 JULIA KRONLID (SD):

Vi tar det som avvikande mening.

Anf. 97 ORDFÖRANDEN:

Då är vi klara med utrikesfrågorna. Men det roliga är inte slut ännu.

Förlåt, ville utrikesministern lägga till något?

Anf. 98 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Det finns en övrig fråga. Tyskland har bett att få ta upp en diskussion om Makedonien och det som ni vet har hänt där. Jag vet inte exakt vad de kommer att säga, men jag bara nämner att de förmodligen kommer att väcka den frågan. Det är förstås bra att man kan vara aktuell i rådet. Det där kan man sakna ibland; det är inte alltid man kan kommentera saker.

Anf. 99 ORDFÖRANDEN:

Men det finns inget skriftligt underlag och så vidare tillgängligt i dag?

Anf. 100 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Nej. Vi har inte fått någonting från dem heller. Vi får väl lyssna på vad de har att säga.

Anf. 101 ORDFÖRANDEN:

Ja, även det som har hänt där är dramatiskt.

Då är vi klara med utrikesrådet.

§ 5 Allmänna frågor

Utrikesminister Margot Wallström

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för allmänna frågor den 21 april 2015

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för allmänna frågor den 19 maj 2015

Anf. 102 ORDFÖRANDEN:

Efter en rad komplicerade frågor på utrikesrådet kommer vi nu till allmänna rådet. Har utrikesministern någon muntlig redogörelse utöver den skriftliga vad gäller återrapporteringen från den 21 april?

Anf. 103 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):
Nej.

Anf. 104 ORDFÖRANDEN:

Då går vi vidare till dagordningspunkt 4, en informationspunkt om Europaparlamentets resolutioner. Finns det någonting att lägga till där?

Anf. 105 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):
Nej.

Anf. 106 ORDFÖRANDEN:

Då går vi vidare till dagordningspunkt 5, Uppföljning av Europeiska rådets extra möte den 23 april 2015. Vi sa förut att vi hade hela diskussionen under utrikesrådet. Jag föreslår att vi bara konstaterar att vi har behandlat frågan, om det inte finns någon avvikande mening om det. Nej. Då har vi behandlat den.

Vi går vidare till dagordningspunkt 6, Förberedelser inför Europeiska rådet den 25–26 juni 2015.

Anf. 107 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr ordförande! Ärade ledamöter! Vid det här allmänna rådet kommer det bara att bli en presentation av dagordningen för Europeiska rådet den 25–26 juni. Det är en informationspunkt. Som vanligt återkommer regeringen vid samråden inför mötena i allmänna rådet och Europeiska rådet i juni om själva slutsatserna och regeringens positioner.

Dagordningen inför junitoppmötet blir diger. Europeiska rådet ska följa upp toppmötesslutsatserna från den 20 december 2013 om den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken, som vi också diskuterade här nyss, och ge ytterligare vägledning i den frågan. FAC på måndag förbereder diskussionen och antar då rådsslutsatser på samma tema, det vi har talat om. Toppmötet kommer också att återkomma till utvecklingen i Ukraina och relationerna med Ryssland.

Kommissionen och rådet ska även rapportera om de åtgärder som har vidtagits med anledning av Europeiska rådets extrainsatta möte om migration. Rådet väntas rapportera om genomförandet av åtgärderna i stats-

och regeringschefernas uttalande om terrorismbekämpning från den 12 februari. Man kommer också att diskutera ett antal frågor kopplade till ekonomi och tillväxt. Detta ska ge vägledning om den digitala inre marknaden utifrån den strategi som kommissionen presenterade den 6 maj. Den digitala inre marknaden behövs för att stimulera innovation och främja konkurrenskraft och tillväxt.

Sedan ska stats- och regeringscheferna också diskutera en rapport om hur den ekonomiska styrningen i euroområdet kan förbättras. Det finns en separat dagordningspunkt om det på allmänna rådet, där vi väntar oss en lägesrapport. Sedan ska junitoppmötet behandla de landspecifika rekommendationerna inom ramen för den europeiska terminen. De ska presenteras i dag om en timme. Stats- och regeringscheferna kommer även att ha en lägesavstämning om förhandlingarna om ett frihandelsavtal med USA.

Anf. 108 ORDFÖRANDEN:

Det är en diger och omfattande dagordning med många komplicerade frågor. Vi har en regering och en EU-nämnd med tur; för en gångs skull är det inte under midsommarhelgen som detta sker. Om det blir några nattmöten sker de i alla fall inte just under midsommarmiddagen.

Det är en informationspunkt.

Anf. 109 ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr ordförande! Jag har en stilla fundering. Jag förutsätter mer eller mindre att också frågan om den så kallade investeringsplanen och hur den ska finansieras kommer upp under punkten om ekonomiska frågor. Nu tänker jag på Junckerplanen. Jag vill påminna om den svenska inställning som vi har varit överens om: att forskningen ska värnas, att vi ska ha budgetrestriktivitet, att det ska vara en oberoende prövning och så vidare.

Jag säger detta i förebyggande syfte för att påminna om var vi står någonstans om det kommer upp.

Anf. 110 ORDFÖRANDEN:

Vi noterar denna pre-emptive strike från Eskil Erlandsson.

Anf. 111 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Det låter på mina medarbetare som att förhandlingarna går bra, att det finns en möjlighet att det kan rapporteras av och att det ser positivt ut. Det verkar gå i den riktningen.

Anf. 112 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 7, Rapport om EMU från fyra ordförande.

Anf. 113 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr ordförande! Detta ärende har varit uppe i nämnden flera gånger, senast den 17 april. Det gäller fördjupningen av EMU. Här pågår ett

arbete om bättre ekonomisk styrning i euroområdet, och det ska rapporteras i juni av kommissionens ordförande till Europeiska rådet. Det är en informationspunkt på dagordningen.

2014/15:35

13 maj

Här pågår en bred diskussion. Många medlemsstater tycker i likhet med Sverige att det viktigaste är att genomföra det befintliga förstärkta ramverket för ekonomisk-politisk samordning. En del medlemsstater vill se en fördjupad integration, men det finns inga konkreta förslag att ta ställning till ännu. Regeringen får därför anledning att återkomma till nämnden i denna fråga inför Europeiska rådet i juni.

Anf. 114 ORDFÖRANDEN:

Finns det kommentarer på eventuella övriga frågor från GAC? Nej. Då tackar vi utrikesministern med medarbetare för närvaron.

§ 6 Utbildning, ungdom, kultur och idrott (idrott)

Statsrådet Gabriel Wikström

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för utbildning, ungdom och kultur den 25 november 2014

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för utbildning, ungdom, kultur och idrott den 18–19 maj 2015

Anf. 115 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar statsrådet Gabriel Wikström med medarbetare välkomna till EU-nämnden. Finns det någon muntlig återrapportering utöver den skriftliga från tidigare möte?

Anf. 116 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Nej. Jag var inte med på mötet, så jag hänvisar till det skriftliga underlaget.

Anf. 117 ORDFÖRANDEN:

Då går vi in på dagordningspunkt 13, Utkast till rådets slutsatser om att maximera den roll som idrott på gräsrotsnivå spelar för att utveckla övergripande färdigheter, särskilt bland ungdomar.

Anf. 118 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Det är min statssekreterare Agneta Karlsson som kommer att delta på mötet för svensk räkning. Som ni säkert vet hade hon en föredragning i riksdagen kulturutskott den 7 maj då utskottet ställde sig bakom regeringens ståndpunkt.

Låt mig tydliggöra att den övergripande svenska hållningen är att idrottspolitikerna först och främst är en nationell angelägenhet, vilket också har anförts i förhandlingarna.

Slutsatserna är ett initiativ från det lettiska ordförandeskapet. Man har valt att prioritera idrottens bidrag till tillväxt och sysselsättning – lite som det italienska ordförandeskapet gjorde tidigare. Slutsatserna lyfter på olika sätt fram de färdigheter som enskilda kan förvärva genom deltagande i idrott.

Slutsatserna uppmanar medlemsstaterna, kommissionen och intressenter inom idrotten till ett brett fält av insatser. Det ska dock noteras att slutsatserna inte på något sätt är rättsligt bindande.

Regeringen har under förhandlingarna ifrågasatt om slutsatserna rymmer inom fördragets idrottsartikel 165. Vi har också verkat för att begränsa slutsatsernas omfattning. Regeringen har i förhandlingarna uppnått att slutsatserna inte har blivit alltför långtgående. Bedömningen är därför att dessa kan accepteras. Regeringen föreslår att Sverige ställer sig bakom antagandet av slutsatserna.

Anf. 119 PAVEL GAMOV (SD):

Herr ordförande! Jag tackar statsrådet för föredragningen. Sverigedemokraterna menar att detta område är nationell kompetens. Vi noterar

att regeringen har ifrågasatt om det ryms inom fördraget men att man anser sig ha mildrat de långtgående förslag som har förekommit i slutsatserna.

Sverigedemokraterna hävdar dock fortfarande att detta är något som ska hanteras av varje medlemsstat, och därför anmäler vi avvikande mening.

2014/15:35

13 maj

Anf. 120 CECILIA MAGNUSSON (M):

Herr ordförande! Jag tackar statsrådet för föredragningen. Hur har regeringen tänkt leva upp till rådets rekommendationer till medlemsstaterna när det gäller ungdomar från familjer med svåra ekonomiska förutsättningar?

Alliansregeringen införde en fritidspeng som regeringen ska ta bort. Vilka kompensatoriska åtgärder har regeringen tänkt vidta för att se till att så många som möjligt ska kunna utöva idrott på gräsrotsnivå?

Anf. 121 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Vi behöver förmodligen vidta flera åtgärder. En viktig åtgärd är att höja stödet till idrottsrörelsen. Det föreslog regeringen i vårändringsbudgeten och aviserade också en ytterligare höjning nästa år: 32 miljoner i år och 64 miljoner nästa år. Här finns en inriktning på integrationsinsatser i idrottsrörelsen.

Vi för också en kontinuerlig dialog med idrottsrörelsen om hur stödet är utformat för att det ska kunna bidra till att öka jämlikheten och se till att fler kan delta i idrottsverksamheter. Det finns en stor lyhördhet för detta hos framför allt Riksidrottsförbundet men också hos andra delar av idrottsrörelsen.

Anf. 122 ORDFÖRANDEN:

Det kan kännas skönt för alla som i sin naivitet idrottar för att de tycker att det är roligt och trevligt att veta att de också bidrar till tillväxt, sysselsättning och förhoppningsvis jämställdhet. Det är ju fantastiskt.

Jag finner att det finns stöd för regeringens ståndpunkt i denna fråga med en avvikande mening från Sverigedemokraterna.

Vi går vidare till dagordningspunkt 14, Fysisk aktivitet som ett viktigt inslag i utbildning av god kvalitet på alla nivåer.

Anf. 123 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Det handlar om en debatt mellan ministrarna om samarbete mellan idrottsrörelse och utbildningsväsende. Ordförandeskapet vill ha denna diskussion i syfte att höja deltagandenivåerna i idrott och fysisk aktivitet.

Vi välkomnar denna möjlighet till erfarenhetsutbyte mellan medlemsstaterna. Vi kommer särskilt att lyfta fram goda erfarenheter av Idrottslyftet och det omfattande systemet med riksidrottsgymnasier och nationellt godkända idrottsutbildningar.

Anf. 124 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns stöd för regeringens redovisade inriktning i denna fråga.

2014/15:35
13 maj

Finns det några övriga frågor som statsrådet vill kommentera? Nej.
Då tackar vi statsrådet med medarbetare för närvaron.

§ 7 Utbildning, ungdom, kultur och idrott (kultur)**Statssekreterare Per Olsson****Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för utbildning, ungdom och kultur den 25 november 2014****Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för utbildning, ungdom, kultur och idrott den 18–19 maj 2015**

Anf. 125 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar statssekreterare Per Olsson med medarbetare välkomna till EU-nämnden. Alice Bah Kuhnke är upptagen på annat håll och kan inte närvara i dag. Statssekreterarens dagordningspunkter är 10, 11 och 12. Finns det någon muntlig återrapportering utöver den skriftliga från tidigare rådsmöte?

Anf. 126 Statssekreterare PER OLSSON:

Nej. Eftersom det var ministern och inte jag som deltog har jag inget att tillägga utöver det skriftliga.

Anf. 127 ORDFÖRANDEN:

Då går vi in på dagordningspunkt 10, Framtiden för EU:s audiovisuella politik.

Anf. 128 Statssekreterare PER OLSSON:

Låt mig börja med att skicka en hälsning från ministern. Hon är på nordiskt kulturministermöte på Färöarna och har därför inte möjlighet att närvara. I stället fick jag glädjen att komma hit.

Punkt 10 är en riktlinjedebatt. Det lettiska ordförandeskapet har föreslagit en diskussion med utgångspunkt i den strategi för att stärka den digitala inre marknaden som har presenterats. Det rör inre marknadsregler på tv-sidan. Det är en diskussionspunkt, så det ska inte fattas några beslut. Det informerades också i konstitutionsutskottet den 7 maj.

Ministrarna har ombetts att reflektera över det audiovisuella direktivets, AV-direktivets, regelverk i ljuset av ett försämrat geopolitiskt läge i Europa.

Frågeställningarna är: Hur ska balansen mellan yttrandefrihet och behov av säkerhet och stabilitet upprätthållas utan att aspekter som mediemångfald och stöd till hög kvalitet försummas? Hur ska dessa mediepolitiska mål upprätthållas när den digitala inre marknaden utvecklas ytterligare?

Bakgrunden till detta är de ganska propagandistiska tv-sändningarna på ryska från Ryssland till de baltiska länderna. De riskerar att destabilisera och skapa inre motsättningar i de baltiska länderna.

De ryska kanalerna uppfattas få skydd av europeiska inre marknadsregler genom att de sänds via europeiska satelliter eller åtminstone länkas upp via något europeiskt land.

Eftersom AV-direktivet utgår från en ursprungslandsprincip är det inte möjligt, förutom i mycket allvarliga fall, att stoppa dessa sändningar.

Nationella regler som begränsar propaganda och så vidare kan inte tillämpas i detta fall. De baltiska staterna menar att detta hindrar dem från att skydda sina medborgare och sitt samhälle.

Ursprungsprincipen känner vi väl till i Sverige, till exempel när det handlar om reklamsändningar riktade till barn. I en svensk kontext har det uppfattas som problematiskt när tv sänds från England till Sverige. Vi är alltså väl bekanta med principen.

Vi är också direkt involverade i denna diskussion eftersom en av de ryska tv-sändningarna är registrerad i Sverige.

Vid rådsmötet avser vi att framhålla att vi känner stor förståelse för de baltiska länderna, att situationen är allvarlig och att vi behöver fortsätta att ha bra och löpande kontakt med de baltiska länderna om innehåll i dessa tv-sändningar och om de bedömningar som görs av detta i de baltiska staterna och så småningom av kommissionen. Vi är också nogga med att framhålla att vi aktivt stöder de baltiska staterna i att få fram fler oberoende röster och högkvalitativt medieinnehåll på ryska som en motkraft till de här sändningarna och att detta tillgängliggörs på ett bättre sätt. Här är bland annat vår ambassad i Tallinn involverad i att stötta med kunskap om utvecklingen av public service på ryska i de baltiska länderna.

Samtidigt bör Sverige understryka i den här diskussionen att vi verkligen står bakom yttrandefriheten, också när den är under attack, och att det bara är vid verkligt allvarliga kränkningar av grundläggande demokratiska rättigheter som man ska försöka stoppa innehåll på det här sättet.

Sveriges hållning är att den här principen är väl avvägd i AV-direktivet. Samtidigt är jurisdiktionsreglerna på området ganska komplicerade. De är inte så lätta att tillämpa. De är ett resultat av många kompromisser i många olika länders kulturer i de här frågorna. Därför kan det finnas skäl att kommissionen ser över och utvecklar regelverket lite ytterligare. Kommissionen aviserade redan i höstas att man avsåg att göra översynen av AV-direktivet, och det har medlemsländerna ställt sig bakom.

Anf. 129 ORDFÖRANDEN:

Jag kan bara tillägga vikten av att vi hittar en lösning på detta med reklamen. Mycket av den tv-reklam som finns i dag är faktiskt olaglig i Sverige men har England som bas. Samtidigt som vi försvarar yttrandefriheten finns det rättigheter i direktiven att reglera reklam enligt nationella regler, och de ska vi också värna samtidigt som vi värnar yttrandefriheten.

Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 11, Utkast till rådets slutsatser om kulturell och kreativ samverkan för att stimulera innovation, ekonomisk hållbarhet och social integration.

Anf. 130 Statssekreterare PER OLSSON:

Här har det lettiska ordförandeskapet valt att lyfta fram betydelsen av kulturella och kreativa näringar och dess bidrag till samhället i en bredare bemärkelse.

Avsikten med detta är att öka den generella medvetenheten om värdet av kreativitet och innovation i olika utvecklingsprocesser i samhället sektorsövergripande. Man väljer att lyfta fram ett antal områden som företagssektorn, utbildningssektorn, sjukvården, stadsutvecklingsfrågor, miljöområdet och hur de kulturella och kreativa näringarna kan verka för att främja social integration på olika sätt.

Regeringen delar det övergripande budskapet i slutsatserna och anser att vi kan ställa oss bakom dem.

Anf. 131 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns stöd för regeringens ståndpunkt i denna fråga.

Vi går vidare till dagordningspunkt 12, Rekommendationer till rådets beslut om utseende av europeiska kulturhuvudstäder för 2019 i Bulgarien och Italien.

Anf. 132 Statssekreterare PER OLSSON:

Både den tidigare dagordningspunkten och denna hade vi överläggning om med kulturutskottet den 5 maj.

Enligt tidigare beslut nomineras kulturhuvudstäderna för 2019 av Bulgarien och Italien. Efter ett urvalsförfarande med en oberoende europeisk jury har Bulgarien nominerat staden Plovdiv och Italien har nominerat staden Matera till europeiska kulturhuvudstäder 2019.

Europaparlamentet har lämnat ett positivt yttrande. Kommissionen har därefter tagit fram en rekommendation till rådets beslut. Rådet förväntas på mötet utse Plovdiv i Bulgarien och Matera i Italien till europeiska kulturhuvudstäder 2019. Det är ett beslut som är en ren formalitet, och regeringen anser att Sverige bör stödja detta.

Anf. 133 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi tackar statssekreteraren med medarbetare för närvaron.

§ 8 Utbildning, ungdom, kultur och idrott (utbildning)

Statsrådet Aida Hadzialic

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för utbildning, ungdom och kultur den 12 december 2014

Återrapport från informellt ministermöte den 17 mars 2015

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för utbildning, ungdom, kultur och idrott den 18-19 maj 2015

Anf. 134 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar Aida Hadzialic välkommen. Hon kommer även att föredra statsrådet Fridolins ärenden, då han fått hastigt förhinder.

Först undrar jag om det finns något att tillägga till den skriftliga återrapporteringen som vi har fått från tidigare råd.

Anf. 135 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S):

Herr ordförande! Vad jag har förstått har nämnden fått ta del av den skriftliga återrapporten från rådsmötet den 12 december. Jag har inget i övrigt att tillägga.

Anf. 136 ORDFÖRANDEN:

Då kan vi gå vidare till dagordningspunkt 4, Utkast till rådets slutsatser om förskoleverksamhetens och den primära utbildningens roll när det gäller att främja kreativitet, innovation och digital kompetens.

Anf. 137 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S):

Dagordningspunkt 4 handlar alltså om rådsslutsatser om förskoleverksamhetens och den primära utbildningens roll när det gäller att främja kreativitet, innovation och digital kompetens.

Bakgrunden till slutsatserna är bland annat att Europeiska rådet i sina slutsatser från 2013 betonar insatser för att bygga upp den digitala ekonomin. Främjandet av kreativitet, uppfinningsrikedom och digital kompetens lyfts fram i tidigare rådsslutsatser och rekommendationer.

Det lettiska ordförandeskapet presenterade mot denna bakgrund slutsatser om förskoleverksamhetens och den primära utbildningens roll när det gäller att främja kreativitet, innovation och digital kompetens. I slutsatserna betonas hur det aktiva medborgarskapet och ekonomin främjas av att i förskolan och i de tidiga åren i skolan uppmuntra till kreativitet, innovation och just digital kompetens.

Medlemsstaterna inbjuds därför att bland annat uppmåna utbildningssamordnare för lärare och förskolepersonal att beakta effektiva metoder för att stimulera bland annat kreativt tänkande, exempelvis genom konst, musik och teater. Vi inbjuds även att uppmåna utbildningssamordnare att utrusta sin verksamhet så att barnen och eleverna kan utveckla sin digitala kompetens anpassat till deras ålder.

Efter överläggningen mellan statsrådet Fridolin, som egentligen skulle ha representerat oss i Bryssel i det här ärendet, och ledamöterna i utbildningsutskottet är det viktigt att poängtera att rådsslutsatserna inne-

håller skrivningar om att uppmuntra lärar- och förskollärarytbildare, lärare, förskolepersonal och skolledare att under både grundutbildning och fortbildning själva utveckla en tillräcklig nivå av digital kompetens, bland annat förmågan att använda informations- och kommunikationsteknik för undervisningsändamål.

Dessutom, som även diskuterades under överläggningen i utbildningsutskottet, är det viktigt att begreppet innovation ses i ljuset av det svenska begreppet uppfinningsrikedom. I den svenska versionen översätts det engelska begreppet innovation till innovationsförmåga vid ett antal tillfällen. Det förtydligas att färdigheter som krävs för detta är kritiskt tänkande, problemlösning och initiativförmåga.

I slutsatserna inbjuds även kommissionen och medlemsstaterna att använda sig av det stöd som bland annat Erasmus plus erbjuder för att främja kreativitet, innovation och digitala färdigheter.

Ordförandeskapets förslag har haft ett brett stöd bland medlemsstaterna, och förhandlingarna har varit okomplicerade. Mycket har handlat om att hitta rätt formuleringar för att tillgodose medlemsstaternas olika typer av utbildningssystem.

Regeringen har framgångsrikt föreslagit skrivningar om betydelsen av leken i förskolan och skolans första år i enlighet med vår läroplan för förskolan. Dessutom har regeringen framhållit att it-färdigheter och uppfinningsrikedom inte enbart ska ses i ljuset av dess eventuella ekonomiska värde utan även betonas för att barnet ska få möjlighet att utvecklas som individ. Rådsslutsatserna har inga budgetära konsekvenser.

Regeringen välkomnar det slutgiltiga förslaget och föreslår att Sverige ställer sig bakom antagandet av slutsatserna.

Om ni har några frågor besvarar jag dem gärna.

Anf. 138 BETTY MALMBERG (M):

Herr ordförande! Tack, statsrådet, för föredragningen!

Det stämmer att det var en del diskussion om det här ärendet i utbildningsutskottet, och jag tar ad notam och är tacksam för att vissa förändringar har skett. Det gäller framför allt detta med innovation. Vi har sett i andra ärenden som vi har haft på bordet i dag att innovation är ett favoritbegrepp inom EU-sektionen, för det gödslas med det lite överallt. Det är jättebra att det nu förtydligas i regeringens ståndpunkt att det svenska begreppet uppfinningsrikedom ska användas. Vi talar alltså om förskolebarn, och de är knappast innovativa på det viset.

Jag vill ändå ta upp en fråga med statsrådet som gäller den tredje paragrafen. Utskottet ansåg att utbildningsanordnarna för lärare och förskolepersonal skulle uppmanas att vidta åtgärder så att studenterna blir bättre rustade med den digitala kompetensen. En tidigare skrivning lade nämligen allt ansvar i knät på lärarna och förskolepersonalen själva att skaffa sig den kompetensen. Jag ser att statsrådets bisittare här känner igen diskussionen vi hade i utskottet. Det fanns nämligen en passus i det engelska dokumentet om att man faktiskt också kunde uppmana utbildningsanordnarna att skaffa sig den kompetensen.

Här har ni valt begreppet uppmuntra. Jag vill inte göra det här till någon semantisk diskussion, men jag har noterat att man även i de tidigare

strecksatserna använder ”encourage” men översätter det till det svenska ”uppmåna”.

Det här kanske låter lite taffligt för den som inte är initierad i frågan. Men det är ändå en distinktion, för det handlar faktiskt om att om vi ska kunna göra skillnad när det gäller att få in mer digital kompetens i skolan och i förskolan måste det ske genom att utbildningsanordnarna tar detta ansvar. Vi var överens om det här i utskottet. Därför anmälde vi i Alliansen inte någon avvikande mening, och vi hade stöd av Vänsterpartiet och egentligen hela utskottet. Vi uppfattade det nämligen som att man skulle korrigera detta. Då hoppas jag att det går att korrigera och skruva lite till så att vi blir överens också om den sista strecksatsen.

Anf. 139 ORDFÖRANDEN:

Vi kanske kan enas om att det var uppfinningsrikt att kalla småbarn för innovatörer.

Anf. 140 PAVEL GAMOV (SD):

Herr ordförande! Tack, statsrådet, för genomgången!

Från Sverigedemokraternas sida menar vi att dessa rådsslutsatser innebär en onödig detaljstyrning från EU:s sida. Vi menar att de här frågorna mycket väl kan avgöras på nationell nivå. Just därför vänder vi oss emot det här.

Det finns även frågetecken om frivilligheten i att uppfylla det som står i rådsslutsatserna, som vi ser det. Det står att medlemsstaterna inbjuds att bland annat utnyttja de möjligheter som erbjuds via inte minst struktur- och investeringsfonden. Men vi ifrågasätter frivilligheten i detta och i första hand detaljstyrningen. Det här är en nationell kompetens och ingenting som EU bör ägna sig åt.

Därmed anmäler vi avvikande mening.

Anf. 141 ROBERT HALEF (KD):

Ordförande! Jag instämmer i det som Moderaterna sa. Vi behöver förtydliga att ansvaret för den digitala kompetensen ska ligga hos utbildningssamordnaren.

Anf. 142 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S):

Jag var inte med vid diskussionen i utskottet, Betty Malmberg. Det var min kollega Fridolin som närvarade. Men varken vi samlat eller jag själv har något emot att vi använder imperativet i stället för den skrivning som gäller nu. Det går jag alltså gärna med på.

När det gäller ledamot Gamovs kommentar om onödig styrning och att den nationella normstyrningen skulle åsidosättas på något sätt ska man veta att det är viljeyttringar och se det i ljuset av det. Varje land för sig självt åtar sig att göra detta utifrån sina egna ambitioner. Men det är ändå bra att vi jobbar gemensamt inom EU för att stärka vår gemensamma konkurrenskraft och innovationsförmåga. Och skolan ska vara en del av det arbetet.

Det är en reflektion på den kommentaren.

Jag vill tacka statsrådet för det. Jag vill poängtera att det blir en viss konsekvensändring i själva strecksatsen också. Men jag är glad över att vi kan komma överens och att det justeras.

Anf. 144 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns en samsyn kring hur vi ska hantera denna fråga och att det därmed finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt, med avvikande mening anmäld från Sverigedemokraterna.

Vi kan gå vidare till dagordningspunkt 5, Utbildning 2020 – halvtidsgenomgång.

Anf. 145 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S):

Herr ordförande! Den här punkten handlar om riktlinjedebatten om halvtidsöversynen av Utbildning 2020 och förberedelserna inför den gemensamma rapporten. Jag vill ge en kort bakgrund.

Rådet och kommissionen ska sammanställa en gemensam rapport om de framsteg som gjorts för att nå målen inom Utbildning 2020. Den bygger bland annat på nationella rapporter som sammanställts under 2014 och ska fastslå en ny serie prioriteringar för arbetet under kommande arbetscykel. Rapporten skulle ha antagits vid EYCS-rådet den 18 maj men blev uppskjuten till mötet i november 2015. Nästa vecka kommer rådet i stället att ha en sista diskussion om halvtidsöversynen.

Det lettiska ordförandeskapet har i diskussionsunderlaget, som utskottet har tagit del av, tagit fasta på de strategiska målen i Utbildning 2020 och på hur samarbetet ska styras tekniskt sett. Ordförandeskapet tar även upp vilka åtgärder som kan vidtas inom ramen för Utbildning 2020 för att öka utbildningskvaliteten, vilket i sin tur kan öka sysselsättningen och tillväxten.

Regeringen välkomnar det underlag som ordförandeskapet har lagt fram som vägledning för ministrarnas diskussion. I mitt inlägg tänker jag framföra att regeringen anser att de fyra strategiska målen, som utgör grunden i Utbildning 2020, fortfarande är relevanta och uttömmande och att dessa bör fortsätta vara i fokus för det europeiska samarbetet inom utbildningsområdet.

Jag tänker även beröra att arbetsgrupperna utgör en viktig komponent i arbetet med prioriteringarna inom Utbildning 2020. De är en värdefull plattform för erfarenhetsutbytet mellan medlemsstaterna. Sverige har mycket goda erfarenheter från dessa grupper.

Vidare ämnar regeringen att framföra att det finns kloka argument för en ändring av Utbildning 2020-cykeln från tre till fem år. Det skulle bland annat innebära minskad arbetsbörda, och Utbildning 2020 skulle i sådana fall synkroniseras med bland annat arbetet med Europa 2020-strategin.

Slutligen tänker jag, liksom den föregående regeringen gjorde i dessa sammanhang, lyfta fram att det är viktigt att Utbildning 2020-samarbetet har två perspektiv som utgångspunkt. Det handlar dels om att en god utbildning öppnar för perspektiv och ger goda livsförutsättningar som kan lägga grunden för aktivt medborgarskap och demokratiska värden,

2014/15:35
13 maj

dels om att utbildning samtidigt behöver svara mot det kompetensbehov som finns på arbetsmarknaden på kort och lång sikt.

Jag svarar jag gärna på frågor angående detta.

Anf. 146 ORDFÖRANDEN:

Jag kan konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

§ 9 Utbildning, ungdom, kultur och idrott (ungdom)**Statsrådet Aida Hadzialic****Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för utbildning, ungdom och kultur den 12 december 2014****Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för utbildning, ungdom, kultur och idrott den 18–19 maj 2015**

Anf. 147 ORDFÖRANDEN:

Vi kan gå direkt till punkt 6, Utkast till rådets slutsatser om att stärka det sektorsövergripande politiska samarbetet för att effektivt hantera socioekonomiska utmaningar för ungdomar.

För nämndens information finns det på bordet en reviderad ståndpunkt i enlighet med vad utskottet beslutade. Den är nu också skriftligen införd i regeringens ståndpunkt.

Anf. 148 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S):

Jag vill börja med att fråga nämnden om det behövs någon återrapportering från rådsmötet den 12 december 2014.

Anf. 149 ORDFÖRANDEN:

Nej tack! Det räcker med det skriftliga.

Anf. 150 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S):

Dagordningspunkt 6 är utkast till rådsslutsatser om att stärka det sektorsövergripande politiska samarbetet för att effektivt hantera socioekonomiska utmaningar för ungdomar. Jag kan inleda med att berätta att överläggningar om detta skedde med kulturutskottet den 5 maj.

Vid rådsmötet har ungdomsministrarna två beslutspunkter samt en diskussionspunkt. Först ut är rådsslutsatser om att stärka det sektorsövergripande politiska samarbetet. Utgångspunkt är den höga ungdomsarbetslösheten och dess effekter. Med hänsyn till principen om subsidiaritet inbjuds medlemsstaterna i slutsatserna att stärka det institutionella samarbetet på alla nivåer så att ungdomsperspektivet inkluderas när andra politikområden utformas – såsom utbildning, sysselsättning, hälsa och socialpolitik. Ungdomars situation ska övervakas, och man ska arbeta för kunskapsbaserad politik där data och forskningsresultat integreras i den politiska utvecklingen.

Kommissionen inbjuds att stärka den interna samordningen inom kommissionen när det gäller att utveckla ungdomsrelaterade initiativ och diskussioner om ungdomsfrågor på EU-nivå. Medlemsstaterna och kommissionen inbjuds att utnyttja de finansieringsmöjligheter som strukturfonderna och Erasmus plus erbjuder för att effektivt ta itu med ungdomars socioekonomiska utmaningar.

Jag tror att ni har förslaget till svensk ståndpunkt på era bord. Det är följande: Regeringen har under förhandlingarna gett sitt stöd till ordförandeskapets förslag till rådsslutsatser vad gäller att stärka det sektorsövergripande samarbetet på ungdomsområdet. Vi delar uppfattningen att

ungdomars behov kan mötas mer effektivt och samlat genom ett tvärsektorielt samarbete mellan olika politikområden. Regeringen har i förhandlingarna framfört att det är angeläget med ett helhetsperspektiv på ungdomars levnadsvillkor och med sektorsövergripande insatser som uppmärksammar ungdomars och ungdomstidens förutsättningar och villkor. Vidare har regeringen framhållit att ett närmare samarbete med andra berörda rådskonstellationer skulle kunna stärka och fördjupa samarbetet på europeisk nivå.

Regeringen har fått stöd för sin ståndpunkt i kulturutskottet efter överläggningen den 5 maj med tillägget att det är viktigt att ungdomar etablerar sig på och kommer in på arbetsmarknaden.

Regeringen föreslår att Sverige ställer sig bakom antagandet av slutsatserna.

Anf. 151 PAVEL GAMOV (SD):

Herr ordförande! Tack statsrådet! Det står i den skriftliga föredragningen att slutsatserna inte har några budgetära konsekvenser. Men slutsatserna leder till exempel till att länder som Spanien och Portugal kommer att få utökade EU-medel, förvisso inom befintlig budget. Men på bekostnad av till exempel den svenska ungdomsarbetslösheten går EU-medel dit. Därmed kommer svenska skattebetalare indirekt att finansiera att andra länders ungdomsarbetslöshet ska lösas. Det ser vi som problematiskt.

Utifrån våra principiella ställningstaganden är det återigen ett område som man bör hantera på nationell nivå i första hand. Självklart är det bra att man hjälper ungdomar på ett tidigt stadium, och självklart är det bra att man hjälper ungdomar med deras levnadsvillkor. Men det bör i första hand vara nationell kompetens.

Samarbete på EU-nivå utövar också indirekt inflytande på medlemsländerna. Det är alltså inte alls frivilligt att leva upp till rådsslutsatserna. Det blir ett mer eller mindre tvingande inflytande på längre sikt.

Vi anser inte att det behövs något beslut på ministernivå för att diskutera eller hantera de frågorna. Därmed vill jag anmäla avvikande mening.

Anf. 152 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S):

Tack, ledamot Gamov! Jag vill verkligen understryka och poängtera att det som behandlas återigen är viljeyttringar. Nationell kompetens gäller, och varje stat ska självfallet finansiera sin egen politik. Det betyder att vi i Sverige finansierar våra ambitioner och våra satsningar.

Sedan tycker jag att vi ska ha ambitionen att hela Europa ska uppleva ökad sysselsättning och bättre tillväxt. Det som främjar hela kontinenten kommer också att främja Sverige.

Anf. 153 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt samt att det finns en avvikande mening anmäld från Sverigedemokraterna.

Anf. 154 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S):

Herr ordförande! Denna beslutspunkt handlar om att förstärka ungdomsarbetet, det vill säga youth work. Med ungdomsarbete avses aktiviteter utanför skolan, för av och med ungdomar och i första hand på lokal nivå. Verksamheten kan ledas av såväl professionella som ideella aktörer. I Sverige handlar det exempelvis om verksamhet som drivs av ungdomssamordnare eller liknande i kommuner, på fritidsgårdar samt ideella organisationer som jobbar med ungdomar.

Rådsslutsatserna fokuserar på stöd till och utveckling av ungdomsarbete. Det kan handla om utbildning av ledare och erfarenhetsutbyte mellan verksamheter. Bland annat inkluderas frågor om kvalitet, behov av stödstrukturer och vikten av att inkludera unga som löper risk att hamna i utanförskap.

Kommissionen inbjuds i rådsslutsatserna att ta fram en rekommendation om ungdomsarbete med tonvikt på att främja ungdomars sociala integration, medborgarskap och ett mer sammanhållet samhälle.

Förslag till svensk ståndpunkt är följande: Regeringen har under förhandlingarna gett sitt övergripande stöd till ordförandeskapets förslag till rådsslutsatser på temat ungdomsarbete. Regeringen har i förhandlingarna framfört att ungdomsarbetet organiseras och stöds på olika sätt i olika länder. Denna mångfald bör bevaras, och EU-samarbetet ska därför inte innebära någon typ av harmonisering på området. Regeringen har även varit tydlig med att ungdomsarbetet i första hand sker på lokal nivå inom både offentlig och ideell verksamhet. I Sverige innebär såväl kommunernas som de ideella organisationernas självständighet att staten varken kan eller bör styra det lokala arbetet i detalj.

Regeringen har efter överläggningar den 5 maj fått stöd för sin ståndpunkt i kulturutskottet, med tillägget: Det är av stor vikt att värna det civila samhällets organisationer och ge dem förutsättningar och möjlighet att överleva och utvecklas för att kunna bidra till ett sammanhållet samhälle.

Regeringen föreslår att Sverige ställer sig bakom antagandet av slutsatserna.

Anf. 155 ORDFÖRANDEN:

Det här är som sagt en överenskommelse med anledning av momsdiskussionen. Men eftersom det är Ekofin som beslutar om de frågorna är det här ett indirekt sätt att visa betydelsen av att frivilligorganisationer och andra har förutsättningar som är rimliga för att kunna jobba vidare. Som jag har förstått det finns det en samsyn om detta.

Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går till dagordningspunkt 8, Hur man bör möjliggöra ett politiskt deltagande i Europas demokratiska liv för ungdomar.

Anf. 156 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S):

Ordförande! Ministrarna ombeds att utgå från tre frågeställningar under den här diskussionspunkten.

Den första frågeställningen är: Vilka åtgärder är mest överhängande på alla nivåer för att få till stånd ett ökat politiskt deltagande från ungdomars sida i traditionella demokratiska företeelser, såsom val till beslutande församlingar?

Den andra frågeställningen är: Vilka åtgärder är mest överhängande för att göra politiken i allmänhet mer tilltalande och engagerande för ungdomar samt öka ungdomars allmänna intresse och beredskap för en aktiv roll i Europas demokratiska liv?

Den tredje frågeställningen är: Vilka särskilda åtgärder behövs för att ta upp kontakter med ungdomar som kan bli utsatta för extremism och eventuellt för radikalisering?

Förslaget till svensk ståndpunkt är följande: Regeringen välkomnar det underlag som ordförandeskapet lagt fram som vägledning för ministrars diskussion. Regeringens utgångspunkt vid debatten kommer att vara att betona vikten av ungdomars egen etablering i arbets- och samhällslivet som en avgörande faktor för det politiska deltagandet. Regeringen ämnar att i diskussionen även framföra att det är viktigt att samhället utformas så att alla ungdomar kan bli delaktiga och inkluderas utifrån sina olika förutsättningar, önskemål och behov.

När det gäller frågan om riskerna för ungas marginalisering och radikalisering avser regeringen att lyfta fram behovet av att göra särskilda insatser för att motverka radikalisering. Det handlar om att stärka lärares kunskap för att kunna bemöta rasistiska och våldsbejakande åsikter från elever, att stärka ungdomars medie- och informationskunnighet och att förebygga att budskap som förmedlas via internet av organisationer, rörelser och nätverk med antidemokratisk grundsyn får genomslag.

Anf. 157 FREDRIK MALM (FP):

Ordförande! Tack så mycket, statsrådet, för genomgången! Vi har ingen avvikande mening vill jag påpeka. Vi tycker att det här i grund och botten är bra. Jag har dock två medskick som jag tror är väsentliga i diskussionerna. Det första är att – nu kommer jag att låta som en gråsosse – folkrörelseorganisering är avgörande för ungdomars möjligheter till delaktighet och engagemang. Det handlar om möjligheten att ansluta sig till och organisera sig i någonting. Det har vi i Sverige i form av politiska ungdomsförbund och annat sådant, även om alla inte är "sossiga". Sverige är unikt genom att vi har en mycket hög organiseringsgrad. Jag är övertygad om att det, sett på lite längre sikt, gör att vårt samhälle blir mer pragmatiskt och mindre extremistiskt.

Det andra gäller utbildningsdelen och det faktum att det bara handlar om lärarnas kunskap för att bemöta våldsbejakande åsikter. En väsentlig del för att motarbeta extremism är att elever och andra ungdomar får förbättrade historiekunskaper. Ett bra sätt att motverka att ungdomar hamnar i våldsbejakande eller extrema rörelser är att se till att de känner till vartåt sådant bär. Det behövs ett brett värdegrundarbete och en stärkt historieundervisning om folkmord, gamla krig och allt vad det är. Det är

alltså två medskick. Organisering och stärkta historiekunskaper är väsentliga för att ungdomar inte ska dras in i de miljöerna.

I övrigt är det bra.

2014/15:35

13 maj

Anf. 158 ORDFÖRANDEN:

Jag önskar dig lycka till i din framtida karriär som gråsosse!

Anf. 159 BETTY MALMBERG (M):

Herr ordförande! Tack för föredragningen på detta viktiga område! Jag vill koppla till det som Fredrik Malm sa på slutet. Det gäller radikaliseringen av unga. Det är dessvärre något som unga människor i alla länder utsätts för. Jag har uppfattat att det här är en diskussionspunkt. Samtidigt skriver regeringen att det handlar om att stärka lärares kunskap för att kunna bemöta rasistiska och våldsbejakande åsikter. Jag är lite nyfiken på hur vi gör i Sverige. Har regeringen planer på sådant?

Nu är det här ett dokument som har diskuterats i kulturutskottet, och jag har full respekt för mina kollegor i kulturutskottet. Samtidigt är det viktigt att vi i utbildningsutskottet får kännedom om och kan ta del av regeringens planer på området. Jag är därför lite nyfiken på det.

Anf. 160 ORDFÖRANDEN:

Jag hoppas att ni kan reda ut det på ett bra sätt också i utbildningsutskottet.

Anf. 161 ROBERT HALEF (KD):

Ordförande! Statsrådet nämnde organisationer i sammanhanget när hon radade upp en mängd olika alternativ för att minska radikaliseringen av ungdomar. När man säger "organisationer" ska man vara tydlig och öppet säga "religiösa och politiska organisationer" så att vi vet vad vi talar om. Man behöver inte försköna problemet, för det finns olika organisationer som göder radikaliseringen. Det finns både religiösa och politiska sådana. Jag skulle önska att regeringen tog med det.

Anf. 162 EMMA WALLRUP (V):

Jag kommer inte att anmäla någon avvikande mening, men i problembeskrivningen saknar jag lite grann de sociala skyddsnäten. I och med det allt hårdare samhälle vi lever i – det är svårt att komma in på arbetsmarknaden och svårt att etablera sig i vuxenvärlden – är det ännu viktigare att ha skyddsnät redan i tidig ålder. Det kan vara i form av extralärare, genom att socialtjänsten fungerar och så vidare. Just de sociala skyddsnäten kunde gärna betonas mer.

Anf. 163 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S):

Tack för förslaget om folkrörelserna, Fredrik Malm! Socialdemokraterna och Folkpartiet delar ju ett stolt arv vad gäller folkrörelsernas betydelse. Jag betonar gärna den delen i diskussionen. Detsamma gäller historiekunskapernas stora betydelse som en del av värdegrundsarbetet.

När det kommer till frågan hur vi ska stärka lärarnas kunskaper på detta viktiga område, som Betty Malmberg tar upp, föreslår regeringen

bland annat kompetensutveckling för lärarna. Vi har också föreslagit att ett kunskapscentrum ska få arbeta med den frågeställningen. På så vis tror vi att kunskapen om dessa frågor kan förstärkas.

Jag delar självfallet Emma Wallrups åsikt att vi behöver göra tidiga insatser och ha ett socialt skyddsnät. Vi behöver en trygg och bra välfärdsmodell som ger alla människor en god start i livet, vilket kommer att reflekteras i hur de blir som vuxna. Om det kommer upp i diskussionen på något sätt framhåller jag gärna den delen.

Robert Halef från Kristdemokraterna vill att vi understryker att det handlar om såväl religiösa som politiska organisationer. Det stämmer. Sedan kan man alltid problematisera det hela och diskutera vilken etikettering det ska vara. Jag talar hellre om våldsbejakande organisationer och motsvarande tendenser så att vi inte låser fast oss på något vis. Det står också i det skriftliga förslaget till svensk ståndpunkt.

Anf. 164 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning. Då är vi klara med dagordningen såvida inte statsrådet har några övriga frågor.

Anf. 165 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S):

Nej, det finns inga sådana.

Anf. 166 ORDFÖRANDEN:

Därmed är vi klara för i dag och tackar statsrådet med medarbetare för deras medverkan.

§ 1 Utrikes frågor – försvar	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN.....	2
Anf. 4 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	2
Anf. 5 KARIN ENSTRÖM (M).....	3
Anf. 6 ORDFÖRANDEN.....	4
Anf. 7 JULIA KRONLID (SD)	4
Anf. 8 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	4
Anf. 9 ORDFÖRANDEN.....	4
Anf. 10 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	4
Anf. 11 FREDRIK MALM (FP)	5
Anf. 12 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	5
Anf. 13 ORDFÖRANDEN.....	5
Anf. 14 JULIA KRONLID (SD)	5
Anf. 15 ORDFÖRANDEN.....	5
§ 2 Utrikes frågor – försvar samt Utrikes frågor.....	6
Anf. 16 ORDFÖRANDEN.....	6
Anf. 17 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	6
Anf. 18 ORDFÖRANDEN.....	7
Anf. 19 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	7
Anf. 20 PETER JEPPSSON (S)	8
Anf. 21 FREDRIK MALM (FP)	8
Anf. 22 KARIN ENSTRÖM (M).....	9
Anf. 23 JULIA KRONLID (SD)	9
Anf. 24 EMMA WALLRUP (V).....	10
Anf. 25 DÉSIREE PETHRUS (KD)	11
Anf. 26 ORDFÖRANDEN.....	11
Anf. 27 DÉSIREE PETHRUS (KD)	11
Anf. 28 ORDFÖRANDEN.....	11
Anf. 29 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	12
Anf. 30 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	14
Anf. 31 JULIA KRONLID (SD)	14
Anf. 32 ORDFÖRANDEN.....	14
Anf. 33 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	15
Anf. 34 ORDFÖRANDEN.....	15
Anf. 35 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	15
Anf. 36 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	16
Anf. 37 DÉSIREE PETHRUS (KD)	16
Anf. 38 ORDFÖRANDEN.....	17
Anf. 39 JULIA KRONLID (SD)	17
Anf. 40 KARIN ENSTRÖM (M).....	18
Anf. 41 ORDFÖRANDEN.....	18
Anf. 42 FREDRIK MALM (FP)	19
Anf. 43 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	19
Anf. 44 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	20
Anf. 45 DÉSIREE PETHRUS (KD)	21

Anf. 46	ORDFÖRANDEN	22
Anf. 47	BETTY MALMBERG (M).....	22
Anf. 48	JULIA KRONLID (SD).....	22
Anf. 49	Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	23
Anf. 50	DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	24
Anf. 51	JULIA KRONLID (SD).....	24
Anf. 52	Försvarsminister PETER HULTQVIST (S).....	24
Anf. 53	ORDFÖRANDEN	25
§ 3	Utrikes frågor – försvar samt Utrikes frågor.....	26
Anf. 54	ORDFÖRANDEN	26
Anf. 55	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	26
Anf. 56	ORDFÖRANDEN	28
Anf. 57	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	28
Anf. 58	ORDFÖRANDEN	28
Anf. 59	ESKIL ERLANDSSON (C).....	28
Anf. 60	ORDFÖRANDEN	29
Anf. 61	EMMA WALLRUP (V)	29
Anf. 62	KARIN ENSTRÖM (M).....	30
Anf. 63	DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	30
Anf. 64	JULIA KRONLID (SD).....	31
Anf. 65	FREDRIK MALM (FP)	32
Anf. 66	ORDFÖRANDEN	33
Anf. 67	EMMA WALLRUP (V)	33
Anf. 68	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	33
Anf. 69	ORDFÖRANDEN	35
Anf. 70	FREDRIK MALM (FP)	35
Anf. 71	DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	36
Anf. 72	JULIA KRONLID (SD).....	36
Anf. 73	EMMA WALLRUP (V)	36
Anf. 74	ORDFÖRANDEN	37
Anf. 75	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	37
Anf. 76	ORDFÖRANDEN	37
Anf. 77	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	37
Anf. 78	DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	38
Anf. 79	EMMA WALLRUP (V)	38
Anf. 80	ORDFÖRANDEN	38
Anf. 81	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	38
Anf. 82	ORDFÖRANDEN	39
Anf. 83	EMMA WALLRUP (V)	39
Anf. 84	JULIA KRONLID (SD).....	39
Anf. 85	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	40
Anf. 86	ORDFÖRANDEN	40
§ 4	Utrikes frågor	41
Anf. 87	ORDFÖRANDEN	41
Anf. 88	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	41
Anf. 89	ORDFÖRANDEN	41
Anf. 90	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	41
Anf. 91	EMMA WALLRUP (V)	42

Anf. 92 JULIA KRONLID (SD)	42	2014/15:35
Anf. 93 FREDRIK MALM (FP)	42	13 maj
Anf. 94 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	43	
Anf. 95 ORDFÖRANDEN	44	
Anf. 96 JULIA KRONLID (SD)	44	
Anf. 97 ORDFÖRANDEN	44	
Anf. 98 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	44	
Anf. 99 ORDFÖRANDEN	44	
Anf. 100 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	44	
Anf. 101 ORDFÖRANDEN	44	
§ 5 Allmänna frågor.....	45	
Anf. 102 ORDFÖRANDEN	45	
Anf. 103 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	45	
Anf. 104 ORDFÖRANDEN	45	
Anf. 105 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	45	
Anf. 106 ORDFÖRANDEN	45	
Anf. 107 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	45	
Anf. 108 ORDFÖRANDEN	46	
Anf. 109 ESKIL ERLANDSSON (C)	46	
Anf. 110 ORDFÖRANDEN	46	
Anf. 111 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	46	
Anf. 112 ORDFÖRANDEN	46	
Anf. 113 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	46	
Anf. 114 ORDFÖRANDEN	47	
§ 6 Utbildning, ungdom, kultur och idrott (idrott)	48	
Anf. 115 ORDFÖRANDEN	48	
Anf. 116 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	48	
Anf. 117 ORDFÖRANDEN	48	
Anf. 118 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	48	
Anf. 119 PAVEL GAMOV (SD)	48	
Anf. 120 CECILIA MAGNUSSON (M)	49	
Anf. 121 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	49	
Anf. 122 ORDFÖRANDEN	49	
Anf. 123 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	49	
Anf. 124 ORDFÖRANDEN	49	
§ 7 Utbildning, ungdom, kultur och idrott (kultur)	50	
Anf. 125 ORDFÖRANDEN	50	
Anf. 126 Statssekreterare PER OLSSON	50	
Anf. 127 ORDFÖRANDEN	50	
Anf. 128 Statssekreterare PER OLSSON	50	
Anf. 129 ORDFÖRANDEN	51	
Anf. 130 Statssekreterare PER OLSSON	51	
Anf. 131 ORDFÖRANDEN	52	
Anf. 132 Statssekreterare PER OLSSON	52	
Anf. 133 ORDFÖRANDEN	52	
§ 8 Utbildning, ungdom, kultur och idrott (utbildning)	53	
Anf. 134 ORDFÖRANDEN	53	
Anf. 135 Statsrådet AIDA HADZIALIC (S)	53	

Anf. 136	ORDFÖRANDEN	53
Anf. 137	Statsrådet AIDA HADZIALIC (S)	53
Anf. 138	BETTY MALMBERG (M).....	54
Anf. 139	ORDFÖRANDEN	55
Anf. 140	PAVEL GAMOV (SD).....	55
Anf. 141	ROBERT HALEF (KD).....	55
Anf. 142	Statsrådet AIDA HADZIALIC (S)	55
Anf. 143	BETTY MALMBERG (M).....	55
Anf. 144	ORDFÖRANDEN	56
Anf. 145	Statsrådet AIDA HADZIALIC (S)	56
Anf. 146	ORDFÖRANDEN	56
§ 9	Utbildning, ungdom, kultur och idrott (ungdom).....	57
Anf. 147	ORDFÖRANDEN	57
Anf. 148	Statsrådet AIDA HADZIALIC (S)	57
Anf. 149	ORDFÖRANDEN	57
Anf. 150	Statsrådet AIDA HADZIALIC (S)	57
Anf. 151	PAVEL GAMOV (SD).....	58
Anf. 152	Statsrådet AIDA HADZIALIC (S)	58
Anf. 153	ORDFÖRANDEN	58
Anf. 154	Statsrådet AIDA HADZIALIC (S)	58
Anf. 155	ORDFÖRANDEN	59
Anf. 156	Statsrådet AIDA HADZIALIC (S)	59
Anf. 157	FREDRIK MALM (FP)	60
Anf. 158	ORDFÖRANDEN	60
Anf. 159	BETTY MALMBERG (M).....	60
Anf. 160	ORDFÖRANDEN	61
Anf. 161	ROBERT HALEF (KD).....	61
Anf. 162	EMMA WALLRUP (V)	61
Anf. 163	Statsrådet AIDA HADZIALIC (S)	61
Anf. 164	ORDFÖRANDEN	62
Anf. 165	Statsrådet AIDA HADZIALIC (S)	62
Anf. 166	ORDFÖRANDEN	62